

กิจกรรมการเรียนรู้ หน่วยที่ 3 ความรับผิดชอบต่อสังคม

เวลา 2 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

1.1 เพื่อให้นักเรียนบอกความหมาย ความสำคัญ และความจำเป็นของการมีความรับผิดชอบต่อสังคมได้

1.2 เพื่อให้นักเรียนรู้สาเหตุของปัญหาการขาดความรับผิดชอบต่อสังคม และเสนอแนวทางการแก้ไขได้

1.3 เพื่อให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการมีความรับผิดชอบต่อสังคม

2. แนวคิด

ความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นคุณลักษณะของคนในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน และสังคม บำเพ็ญประโยชน์ และสร้างสรรค์ความเจริญให้ชุมชน และสังคมอย่างเต็มความสามารถ ช่วยสอดส่องพฤติกรรมของบุคคลที่เป็นภัยต่อสังคม ให้ความสนุกเพลิดเพลินแก่ประชาชนตามความสามารถของตน ช่วยขบคิดปัญหาต่างๆ ของสังคม เช่น ความสกปรก การรักษาสาธารณสุขสมบัติ การเสียภาษี การรับบริการสถานบริการต่าง ๆ การให้ความช่วยเหลือผู้อื่นในสังคม ปฏิบัติตนตามระเบียบข้อบังคับ เช่น ปฏิบัติตามกฎหมาย แบบแผน คำสั่ง คำตักเตือน เป็นต้น

3. เทคนิค กระบวนการกลุ่ม (Group Process) การอภิปรายกลุ่มย่อย (Small Group Discussion) และ การใช้กรณีศึกษา หรือกรณีตัวอย่าง (Case Study Method)

4. เนื้อหาการเรียนรู้

การเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่ม การอภิปรายกลุ่ม และการใช้กรณีศึกษาหรือกรณีตัวอย่างในการเรียนรู้ความรับผิดชอบต่อสังคมควรมีสาระ ซึ่งจะช่วยให้ นักเรียนเรียนรู้ตามจุดประสงค์ อาจเป็นกรณีที่เกิดขึ้นจริงหรือใกล้เคียงกับความเป็นจริง ซึ่งในกรณีนั้นมีสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งอยู่ เช่น ปัญหาด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ยาเสพติด เป็นต้น ซึ่งอาจนำมาจากแหล่งข้อมูล เช่น ภาพยนตร์ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ หรือนำเสนอด้วยสื่อดังกล่าว

5. กระบวนการจัดกิจกรรม

5.1 ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม

5.1.1 ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ แล้วตั้งคำถาม ๑ นักเรียนว่า ปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เช่น ปัญหามลภาวะ ทั้งน้ำเน่า อากาศเสีย เสียงดังเกินกำหนด ปัญหาเด็กเร่ร่อน การระบาดของยาเสพติด หรือปัญหาอื่น ๆ ที่นักเรียนพบเห็นนั้น มาจากการขาดความรับผิดชอบต่อสังคมของคนในสังคมเองใช่หรือไม่ ให้นักเรียนตอบคำถาม และช่วยกันยกตัวอย่างประเด็นปัญหาสังคมที่เกิดจากการขาดความรับผิดชอบต่อสังคมเพิ่มเติม แล้วครูสรุปด้วยการอธิบายว่า เหตุใดการขาดความรับผิดชอบต่อสังคมของคนในสังคมจึงเป็นปัจจัยให้เกิดปัญหาต่าง ๆ เหล่านั้น

5.2 ขั้นกิจกรรม

5.2.1 ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม ๆ ละ 8 คน โดยใช้วิธีการนับเลข 1-5 แล้วจัดกลุ่มนักเรียนที่นับเลขเดียวกันให้อยู่ในกลุ่มเดียวกัน และให้เรียกชื่อกลุ่มตามหมายเลขที่นับ พร้อมทั้งให้นักเรียนในแต่ละกลุ่มร่วมกันเสนอชื่อหัวหน้ากลุ่ม และเลขานุการกลุ่มเพื่อการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม และการบันทึกสรุปการทำกิจกรรม

5.2.2 ครูแจกใบงานที่ 3.1, 3.2, 3.3, 3.4, และ 3.5 ให้กลุ่มที่ 1, 2, 3, 4 และ 5 ตามลำดับ ให้อ่านแต่ละกลุ่ม 30 นาที สำหรับนักเรียนในกลุ่มได้ร่วมกันศึกษา กรณีศึกษาตามใบงาน และร่วมกันอภิปรายกลุ่มย่อย ให้ประธานกลุ่มเป็นผู้ดำเนินการอภิปรายกลุ่มย่อย และเลขานุการกลุ่มเป็นผู้บันทึกตามใบงาน

5.2.3 ครูให้เวลาแต่ละกลุ่ม ๆ ละ 10 นาที ในการออกมาเล่าเรื่องสั้นในใบงาน และนำเสนอผลการอภิปรายกลุ่มย่อย ตามลำดับหมายเลขกลุ่มที่นับจากหลัง คือ 5, 4, 3, 2 และ 1 เมื่อจบการนำเสนอให้ถามความคิดเห็นของเพื่อนในชั้นเรียนว่าเห็นด้วย หรือไม่อย่างไรกับการตอบคำถามของเรื่องสั้นตามใบงาน

5.3 ขั้นสรุป

5.3.1 ครูให้นักเรียนทุกคนร่วมกันสรุปความเห็นเกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญ และความจำเป็นของการวิเคราะห์ความรับผิดชอบต่อสังคมโดยใช้วิธีการตั้งคำถามให้นักเรียนช่วยกันตอบ หรือเลือกถามนักเรียนที่สังเกตดูว่ายังไม่เข้าใจในประเด็นความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อตรวจสอบความเข้าใจ และการมีเจตคติที่ดี แล้วครูสรุปอีกครั้งหนึ่ง

6. สื่อการจัดกิจกรรม

- 6.1 ใบงานที่ 3.1 เรื่อง การประหยัทรพยากร 8 ชุด
- 6.2 ใบงานที่ 3.2 เรื่อง การทะเลาะวิวาท 8 ชุด
- 6.3 ใบงานที่ 3.3 เรื่อง การดูแลสิ่งแวดล้อม 8 ชุด
- 6.4 ใบงานที่ 3.4 เรื่อง การป้องกันเสพติด 8 ชุด
- 6.5 ใบงานที่ 3.5 เรื่อง ระบอบประชาธิปไตย 8 ชุด

7. การวัดผลและประเมินผล

การวัดผล และประเมินผลใช้ แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้โดยพิจารณาจากประเด็นดังต่อไปนี้

- 7.1 การแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นความหมาย ความสำคัญ ความจำเป็นด้านความรับผิดชอบต่อสังคม สาเหตุของการขาดความรับผิดชอบต่อสังคม และแนวทางแก้ไข
- 7.2 การประเมินโดยการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ เมื่อประเมินแล้ว พบว่านักเรียนได้ผลการประเมินต่ำกว่า 80% ให้บันทึกแล้วสัมภาษณ์นักเรียนถึงสาเหตุที่ไม่ผ่านเกณฑ์ในประเด็นต่าง ๆ แล้วพูดคุยทำความเข้าใจให้นักเรียนมีความเข้าใจ และเห็นความสำคัญต่อการพัฒนาตนเองด้านความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อเป็นผู้ที่สามารถดูแลสังคมให้เกิดความสงบสุขได้

ใบงานที่ 3.1

เรื่อง การประหยัดทรัพยากร

คำชี้แจง ให้นักเรียนช่วยกันตอบคำถามเตรียมความพร้อมก่อน แล้วอ่านเรื่องสั้นที่กำหนด จากนั้นร่วมกันตอบคำถาม หลังการอ่านเรื่องสั้นอีกครั้งหนึ่ง

คำถามเตรียมความพร้อม

1. นักเรียนคิดว่าการช่วยประหยัดทรัพยากรของนักเรียนจะส่งผลกระทบต่อสังคมส่วนรวมหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

2. บุคคลที่ช่วยประหยัดทรัพยากรของครอบครัว สถานศึกษา และชุมชน เป็นคนอย่างไร และนักเรียนเคยปฏิบัติหรือไม่

.....

.....

3. นักเรียนเคยประหยัดทรัพยากรและชักจูงให้คนอื่นประหยัดทรัพยากรหรือไม่ ถ้าเคยนักเรียนทำอย่างไร

.....

.....

เรื่องสั้น

แป๊ะและสุวิทย์เป็นเพื่อนกัน เรียนหนังสือมาด้วยกันตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาจนจบชั้นมัธยมศึกษา ทั้งสองมีลักษณะนิสัยในการเรียน คือ มีความขยันหมั่นเพียรและรับผิดชอบในหน้าที่ของตนดี แต่ในเรื่องส่วนรวมแล้ว แป๊ะจะเอาใจใส่เป็นพิเศษ โดยเฉพาะการประหยัดทรัพยากรของสาธารณะ เช่น การประหยัดน้ำ ประหยัดไฟฟ้า และประหยัดทรัพยากรอื่น ๆ ตรงกันข้ามกับสุวิทย์ซึ่งใช้ทรัพยากรดังกล่าวอย่างไม่สนใจประหยัด แม้จะเป็นในครอบครัวของตนเอง กล่าวคือถ้าจะรีดผ้า แป๊ะก็จะรีดนาน ๆ ครั้ง แต่แต่ละครั้งจะรีดให้มาก ๆ โดยไม่สดหรือความร้อนในเตารีดบ่อยครั้ง ไม่เปิดไฟฟ้าทิ้งไว้เฉย ๆ โดยไม่จำเป็น และใช้น้ำอย่างครบวงจรด้วยการอาบน้ำ ชักผ้าแล้วรดต้นไม้ไปด้วย ถ้าในสถานศึกษาแป๊ะจะคอยเปิดไฟ ปิดพัดลม แม้กระทั่งน้ำรั่วซึมก็จะแจ้งเจ้าหน้าที่มาแก้ไข จึงมักถูกสุวิทย์ล้อเลียนว่า “นักอนุรักษ์น้ำไฟของชาติ” หรือ “ชาติจะเจริญถ้ามีแป๊ะ” แต่ก็ไม่ได้ว่าแป๊ะทำไม่ดี เพียงแต่สุวิทย์ไม่สนใจทำเพราะคนส่วนมากไม่สนใจทำ แล้วก็ไม่มีใครจะไปทำไม ไม่มีใครสนับสนุนเลยนอกจากสื่อทางวิทยุโทรทัศน์เท่านั้น เมื่อมาเรียนในระดับอุดมศึกษาแป๊ะก็ยังมินิสัยเช่นเดิม ส่วนสุวิทย์เนื่องจากใกล้ชิดกับแป๊ะในช่วงหลัง นิสัยก็เปลี่ยนไป เขามองเห็นประโยชน์ของการประหยัดทรัพยากรและคล้อยตามแป๊ะ ซึ่งเป็นแบบอย่างของบุคคลที่ดีมีความรับผิดชอบต่อสังคม หลังจบการศึกษาแล้ว ทั้งสองได้ทำงานต่างสถานที่กัน ทั้งแป๊ะและสุวิทย์ ได้เป็นหัวหน้างานเขายังมีอุปนิสัยประหยัดทรัพยากรเหมือนกัน ทำให้บุคคลในหน่วยงานปฏิบัติตามมากมาย เขาทั้งสองได้ชื่อว่าเป็นแบบอย่างผู้ประหยัดทรัพยากรอย่างแท้จริง

คำถาม

1. นักเรียนจะประหยัดทรัพยากรเหมือนแป๊ะหรือไม่ เมื่อคนอื่นไม่ประหยัดและไม่มีใครว่าถ้าไม่ประหยัด ลองให้เหตุผลประกอบ

.....

.....

.....

2. เมื่อประหยัดทรัพยากรนักเรียนเองก็ไม่สะดวก ยิ่งฤดูร้อนต้องเปิดแอร์ในห้องทำงานโดยไม่ปิดเลยยิ่งดี นักเรียนคิดและรู้สึกเช่นนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

3. นักเรียนเคยชักชวนเพื่อน ญาติ พี่น้อง หรือคนอื่น ๆ ให้ประหยัดทรัพยากรบ่อไหม และมีวิธีการชักชวนอย่างไร

.....

.....

.....

4. นักเรียนสรุปตัวอย่างประกอบ เรื่องนี้ถึงคนที่ไม่ประหยัดกับคนที่ประหยัดทรัพยากรว่าจะส่งผลต่อสังคมส่วนรวมอย่างไร

.....

.....

.....

5. จากเรื่องสั้นที่นักเรียนศึกษา ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึงอะไร

.....

.....

6. ความรับผิดชอบต่อสังคม มีความสำคัญ และความจำเป็นต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างไร

.....

.....

.....

7. อะไรเป็นสาเหตุของการขาดความรับผิดชอบต่อสังคม และนักเรียนจะมีวิธีแก้ไขอย่างไร

.....

.....

.....

ใบงานที่ 3.2

เรื่อง การทะเลาะวิวาท

คำชี้แจง ให้นักเรียนช่วยกันตอบคำถามเตรียมความพร้อมก่อน แล้วอ่านเรื่องสั้นที่กำหนด จากนั้นร่วมกันตอบคำถาม หลังการอ่านเรื่องสั้นอีกครั้งหนึ่ง

คำถามเตรียมความพร้อม

1. นักเรียนทราบสาเหตุของการทะเลาะวิวาทกันของนักเรียนต่างสถาบันที่เป็นข่าวทางหน้าหนังสือพิมพ์หรือไม่ว่ามีสาเหตุมาจากอะไร

.....

.....

2. นักเรียนเคยถูกชักจูงให้ไปร่วมทะเลาะวิวาทหรือไม่ หากเคยนักเรียนไปร่วมหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

3. นักเรียนเคยทะเลาะวิวาทกับเพื่อน หรือคนอื่น ๆ หรือไม่ และผลจากการทะเลาะวิวาทส่งผลต่อนักเรียนเป็นอย่างไร

.....

.....

เรื่องสั้น

ธวัชชัย นเรศ จรูญ ทั้งสามคนเป็นเพื่อนเรียนกันมาตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หลังจบการศึกษาแล้วก็เข้าศึกษาต่อสถาบันต่าง ๆ ธวัชชัยเรียนต่อมัธยมศึกษาตอนปลาย นเรศเรียนต่อวิทยาลัยช่างกล และจรูญเรียนต่อวิทยาลัยเทคนิค ตามปกติธวัชชัย นเรศ และจรูญเป็นเด็กดีและเรียนดีด้วย ทั้งสามเข้าสู่สถาบันศึกษาใหม่ ระยะเวลาพฤติกรรมยังเป็นปกติ ต่อมาได้ 1 ปีเศษ นเรศที่เรียนอยู่ช่างกลซึ่งตามปกตินักเรียนช่างกลชอบทะเลาะวิวาทกัน เมื่อมีการยกพวกตีกันนเรศก็จะมาชักชวนธวัชชัยและจรูญเพื่อนรักไปร่วมขบวนการเกือบทุกครั้งและทุกครั้งที่นเรศชักชวนธวัชชัยก็ไม่อยากจะไป ส่วนจรูญขัดใจเพื่อนไม่ได้ ธวัชชัยมักจะเตือนนเรศอยู่เสมอว่า การยกพวกตีกันเป็นสิ่งที่ผิดอาจเป็นการแสดงให้เห็นว่าเราเป็นคนไม่มีอนาคตหรือเปล่า หรือเราเป็นพวกไม่มีจริยธรรมหรือทำให้สถาบันเสียชื่อเสียง หรือเราเป็นพวกไม่รับผิดชอบต่อตนเอง และสังคม ส่วนจรูญก็สนับสนุนธวัชชัยเสมอ ในช่วงแรกนเรศไม่ยอมฟัง แต่เมื่อนเรศได้รับบาดเจ็บจนต้องหยุดพักการเรียน ทำให้จบช้ากว่าปกติ นเรศจึงสำนึกได้ที่ธวัชชัย จรูญ รวมทั้งบิดามารดา ญาติพี่น้องได้ตักเตือนนั้นถูกต้องทั้งสิ้น การยกพวกตีกันนอกจากไม่เคารพในสิทธิของผู้อื่นทั้งทางกาย จิตใจ และทรัพย์สินแล้ว ยังขาดความรับผิดชอบต่อสังคม ทำให้เสียชื่อเสียงของสถาบันและประเทศชาติ ดังนั้นนเรศเลิกเถร และยังชักชวนรุ่นน้อง ให้เลิกการทะเลาะวิวาท และยกพวกตีกันอีกด้วย

คำถาม

1. ถ้านักเรียนเป็นนเรศนักเรียนจะเลิกทะเลาะวิวาทกับคนอื่น ๆ หรือไม่ เพราะอะไร

.....

.....

.....

2. ถ้านักเรียนเป็นธวัชชัย และจรูญนักเรียนจะห้ามปรามนเรศหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

3. นักเรียนมีวิธีในการโน้มน้าว หรือชักชวนเพื่อนไม่ให้ทะเลาะวิวาทกันได้อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

4. นักเรียนสรุปตัวอย่างของการที่นักเรียนต่างสถาบันยกพวมาทะเลาะวิวาทกันว่าจะเกิดผลเสียต่อตนเองและสังคม อย่างไร

.....

.....

.....

5. จากเรื่องสั้นที่นักเรียนศึกษา ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึงอะไร

.....

.....

6. ความรับผิดชอบต่อสังคม มีความสำคัญ และความจำเป็นต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างไร

.....

.....

.....

7. อะไรเป็นสาเหตุของการขาดความรับผิดชอบต่อสังคม และนักเรียนจะมีวิธีแก้ไขอย่างไร

.....

.....

.....

ใบงานที่ 3.3

เรื่อง การดูแลสิ่งแวดล้อม

คำชี้แจง ให้นักเรียนช่วยกันตอบคำถามเตรียมความพร้อมก่อน แล้วอ่านเรื่องสั้นที่กำหนด จากนั้นร่วมกันตอบคำถาม หลังการอ่านเรื่องสั้นอีกครั้งหนึ่ง

คำถามเตรียมความพร้อม

1. สาเหตุของน้ำเน่าในคู คลอง และแม่น้ำมีปัจจัยอะไรที่เป็นสาเหตุใหญ่ให้เกิดสภาพนั้น

.....

.....

2. นักเรียนรู้สึกอย่างไรกับโรงงานที่ปล่อยน้ำเสียลงคู คลอง และแม่น้ำ

.....

.....

3. นักเรียนคิดจะปกป้องและแก้ไขสิ่งเหล่านี้หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

เรื่องสั้น

พิชัย และชิตเป็นเกษตรกรที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาเกษตรกรรมจากสถาบันการศึกษาแห่งหนึ่ง หลังจากจบการศึกษาแล้วเขาได้กลับภูมิลำเนาเดิม เพื่อใช้ความรู้มาทำการเกษตรตามที่ได้ร่ำเรียนมา เนื่องจากทั้งสองจบจากที่เดียวกัน อยู่จังหวัดเดียวกัน มีชื่อเหมือนอีกอย่างหนึ่งว่า ที่ดินที่เขาทำเกษตรแผนใหม่อยู่ติดกับแม่น้ำทั้งคู่ ดังนั้น เขาจึงอาศัยน้ำจากแม่น้ำลำคลองมาทำเกษตรเป็นหลัก การเกษตรของเขาจึงเจริญรุ่งเรืองเรื่อยมา

แต่เมื่อไม่นานนี้พิชัย และชิตต้องพบกับปัญหาคือน้ำในแม่น้ำลำคลองเริ่มเน่าส่งผลให้ปลาตาย ไม่สามารถนำน้ำมาอุปโภค บริโภค และรดน้ำต้นไม้ พืชผักทางการเกษตรได้ ทั้งสองจึงหาสาเหตุพบว่า โรงงานอุตสาหกรรมปล่อยน้ำเสียลงสู่แม่น้ำลำคลอง จึงร้องเรียนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ครั้งแรกยังไม่ได้ผล ทั้งสองจึงชักชวนเพื่อนที่เดือดร้อนร่วมกันทำเรื่องถึงผู้ว่าราชการจังหวัด และส่งข้อมูลออกวิทยุโทรทัศน์ ทำให้น้ำเน่าได้รับการแก้ไขโดยปิดโรงงานเหล่านั้น จนกว่าโรงงานจะหาทางออกบำบัดน้ำเสียให้ได้ก่อนจึงจะอนุญาตให้เปิดได้

คำถาม

1. นักเรียนคิดว่าการดำเนินงานของพิชัย และชิตเป็นหน้าที่ที่มีต่อสังคมหรือไม่

เพราะอะไร

.....

.....

.....

2. หากนักเรียนเป็นพิชัย และชิตนักเรียนจะดำเนินการปกป้อง และแก้ไขน้ำเน่าเสียหรือไม่ หากทำจะอย่างไร

.....

.....

.....

3. ให้นักเรียนยกตัวอย่างคนที่รับผิดชอบต่อหน้าที่ ต่อสังคมที่นักเรียนเคยรับรู้มาประกอบเรื่องนี้

.....

.....

.....

4. จากเรื่องสั้นที่นักเรียนศึกษา ความรับผิดชอบต่อสังคมตามความคิดเห็นของนักเรียน หมายถึง

.....

.....

.....

5. ความรับผิดชอบต่อสังคม มีความสำคัญ และความจำเป็นต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างไร

.....

.....

.....

6. อะไรเป็นสาเหตุของการขาดความรับผิดชอบต่อสังคม และนักเรียนจะมีวิธีแก้ไขอย่างไร

.....

.....

.....

ใบงานที่ 3.4

เรื่อง การป้องกันยาเสพติด

คำชี้แจง ให้นักเรียนช่วยกันตอบคำถามเตรียมความพร้อมก่อน แล้วอ่านเรื่องสั้นที่กำหนด จากนั้นร่วมกันตอบคำถาม หลังการอ่านเรื่องสั้นอีกครั้งหนึ่ง

คำถามเตรียมความพร้อม

1. ยาเสพติดเป็นภัยต่อสังคม และเศรษฐกิจหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

2. การป้องกัน และแก้ปัญหายาเสพติดจะทำได้อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

เรื่องสั้น

ดาวใจ ดวงเดือน ดนัย ไพลินและจินดา จบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง ทั้ง 5 คน ขณะอยู่ในมหาวิทยาลัยได้ทำงานในศูนย์เวชศาสตร์ป้องกัน ซึ่งหน้าที่หลักของศูนย์ คือ การป้องกัน และต่อต้านสิ่งเสพติด รวมถึงการแก้ไขผู้ติดสิ่งเสพติดในแนวทางการพัฒนาความรู้ เจตคติ และพฤติกรรม ให้เพื่อนนักศึกษาห่างไกล ละ เลิกและเลิกสิ่งเสพติดทุกชนิด และผลการกระทำก็ได้ผลเป็นที่น่าพอใจ โดยเฉพาะการเปลี่ยนความรู้ แต่เจตคติและพฤติกรรมยังไม่ได้ผล ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะวิธีการปรับเปลี่ยนเจตคติ และพฤติกรรมยังไม่มีประสิทธิภาพ และไม่ทำกันจริงจัง

ทั้ง 5 คน เมื่อจบการศึกษาแล้วได้ไปทำงานในหน่วยงานราชการ และศึกษาต่อปริญญาโท และปริญญาเอก กลับมาสร้างหลักสูตรพัฒนาความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมเพื่อป้องกัน และแก้ไขไม่ให้เยาวชนติดยาเสพติด โดยมุ่งกลุ่มเป้าหมายทั้งระดับมัธยมศึกษา อุดมศึกษา และประชาชนทั่วไปด้วยความเสียสละรับผิดชอบในหน้าที่ของตนที่มีต่อสังคม แม้การพัฒนาคุณลักษณะทั้งความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมจะเลวไม่เหมือนนำตำรวจไปไล่จับ แต่ก็ได้ผลสำเร็จสูงสุด และเป็นแนวทางที่ถูกต้อง

คำถาม

1. ถ้านักเรียนเป็น ดาวใจ ดวงเดือน ดนัย ไพลินและจินดา นักเรียนจะพัฒนาคุณลักษณะด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมของบุคคลต่อไปทั้ง ๆ ที่ไม่ได้รับผลตอบแทนที่สูงและไม่ดังเป็นข่าวในหนังสือพิมพ์หรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

2. การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นความรับผิดชอบต่อสังคมหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

3. ในฐานะที่นักเรียนเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทยนักเรียนมีความรู้สึกต่อการกระทำของดาวใจ ดวงเดือน คณัย ไพธิน และจินดา อย่างไร

.....

.....

.....

4. ความรับผิดชอบต่อสังคม ตามความคิดเห็นของนักเรียน หมายถึง

.....

.....

5. ความรับผิดชอบต่อสังคม มีความสำคัญ และความจำเป็นต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างไร

.....

.....

.....

6. อะไรเป็นสาเหตุของการขาดความรับผิดชอบต่อสังคม และนักเรียนจะมีวิธีแก้ไขอย่างไร

.....

.....

.....

ใบงานที่ 3.5

เรื่อง ระบอบประชาธิปไตย

คำชี้แจง ให้นักเรียนช่วยกันตอบคำถามเตรียมความพร้อมก่อน แล้วอ่านเรื่องสั้นที่กำหนด จากนั้นร่วมกันตอบคำถาม หลังการอ่านเรื่องสั้นอีกครั้งหนึ่ง

คำถามเตรียมความพร้อม

1. นักเรียนชอบการเลือกตั้งในระบบประชาธิปไตยไหม เพราะอะไร

.....

.....

2. นักเรียนเคยเลือกตั้งตัวแทนนักเรียน หรือสภานักเรียน หรือไม่ ถ้าเคยนักเรียนมีความรู้สึกต่อการใช้สิทธิเลือกตั้งของนักเรียนอย่างไร

.....

.....

3. นักเรียนเคยนอนหลับทับสิทธิไม่เลือกตั้งตัวแทนนักเรียนไหม เพราะเหตุใด

.....

.....

เรื่องสั้น

วันเพ็ญกับก๊วยศึกษาอยู่ที่มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง ทั้งสองชอบแสดงออกทางการเมืองตามแนวทางประชาธิปไตยมาก ส่วนนิค และอัญไม่ชอบแสดงออกทางการเมืองไม่ว่าจะระบอบใด ทำให้มีข้อถกเถียงกันอยู่เสมอ

ครั้งหนึ่งมีการเลือกตั้งตัวแทนองค์การนักศึกษา วันเพ็ญ ก๊วย นิค และอัญ ก็มานั่งถกเถียงกันว่าจะไปเลือกตัวแทนนักศึกษาเข้าไปทำงานในสภานักศึกษาหรือไม่ เพราะทั้งสี่คนเป็นนักศึกษาปีที่ 1 ยังไม่ค่อยรู้จักรุ่นพี่ และเพื่อน ๆ มากนัก ทราบแต่การบอกประวัติ และได้รับการชักชวนจากรุ่นพี่ และเพื่อน วันเพ็ญกับก๊วยหลังทราบข้อมูลของผู้สมัครก็ตัดสินใจอย่างเชื่อมั่นว่าจะเลือกใคร และตระหนักว่าเป็นความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนที่จะต้องเลือกคนที่เหมาะสมที่สุด ส่วนนิคกับอัญยังลังเลเพราะไม่ชอบการเลือกตั้งมาแต่แรก และเคยนอนหลับทับสิทธิ์สมัยเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษามาแล้ว และยิ่งมาไม่ค่อยมีข้อมูลผู้สมัครมากนัก และนิสัยไม่ชอบแสวงหาข้อมูลด้วย นิคกับอัญ จึงคิดว่าจะไม่ไปเลือกตั้ง แม้วันเพ็ญกับก๊วยจะชักจูงให้ไปเลือกนิคกับอัญก็ยังไม่ตัดสินใจ

คำถาม

1. หากนักเรียนเป็นวันเพ็ญ และก๊วยนักเรียนจะให้เหตุผลอย่างไรในการที่จะชักจูงให้นิค และอัญให้ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง

.....

.....

.....

2. นอกจากชักชวนนิค และอัญแล้วนักเรียนจะทำอะไร ได้บ้างในการรณรงค์ให้คนไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งทุกระดับ

.....

.....

.....

3. นักเรียนลองสรุปตัวอย่างประกอบเนื้อเรื่องนี้ ว่า คนที่ไปเลือกตั้งและไม่ไปเลือกตั้งนั้นจะมีผลกระทบต่อสังคมอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

4. จากเรื่องสั้นที่นักเรียนศึกษา ความรับผิดชอบต่อสังคมตามความคิดเห็นของนักเรียน หมายถึง

.....

.....

5. ความรับผิดชอบต่อสังคม มีความสำคัญ และความจำเป็นต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างไร

.....

.....

.....

6. สาเหตุของการขาดความรับผิดชอบต่อสังคม คืออะไร และนักเรียนจะมีวิธีแก้ไขอย่างไร

.....

.....

.....

แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้

พฤติกรรม (จากการตอบ คำถาม/แสดง ความคิดเห็น) กลุ่มที่..... รายชื่อ	เข้าใจ ความหมาย ของความ รับผิดชอบต่อ สังคม			เข้าใจ ความสำคัญ และความ จำเป็นของ ความ รับผิดชอบต่อ สังคม			รู้สาเหตุ ของปัญหา การขาด ความ รับผิดชอบ ต่อสังคม			รู้แนวทาง การ แก้ปัญหา การขาด ความ รับผิดชอบ ต่อสังคม			มีเจตคติที่ดี ต่อการมี ความ รับผิดชอบ ต่อสังคม			หมายเหตุ (ระบุ สาเหตุใน กรณีที่ นักเรียนได้ คะแนน 1 คะแนน)
	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	
1.																
2.																
3.																
4.																
5.																
6.																
7.																
8.																
9.																

เกณฑ์การประเมิน

ระดับเกณฑ์

ดี

พอใช้ ปรับปรุง

ระดับคะแนน

3

2

1

แผนการดำเนินกิจกรรมหน่วยที่ 3

เรื่อง ความซื่อสัตย์

วัตถุประสงค์

เมื่อสิ้นสุดการเรียนรู้ในแผนการดำเนินกิจกรรมหน่วยที่ 3 นักเรียนมีความสามารถ ดังนี้

1. มีความรู้ ความเข้าใจในปัญหา ความสำคัญ และความจำเป็นของการเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ได้
2. มีเจตคติที่ดีต่อการเป็นผู้มีความซื่อสัตย์
3. สามารถวิเคราะห์ปัญหา และเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาที่เกิดจากการขาดความซื่อสัตย์ได้

เนื้อหา

กิจกรรมการเรียนรู้ หน่วยที่ 1	ความซื่อสัตย์เป็นคุณสมบัติของคนดี
กิจกรรมการเรียนรู้ หน่วยที่ 2	ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง
กิจกรรมการเรียนรู้ หน่วยที่ 3	ความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น

กิจกรรมการเรียนรู้ หน่วยที่ 1 ความซื่อสัตย์เป็นคุณสมบัติของคนดี

เวลา 2 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 1.1 เพื่อให้นักเรียนบอกความหมาย ความสำคัญ และความจำเป็นของความซื่อสัตย์ได้
- 1.2 เพื่อให้นักเรียนรู้ผลดีที่เกิดจากการมีความซื่อสัตย์ และผลเสียที่เกิดจากการขาดความซื่อสัตย์
- 1.3 เพื่อให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อความซื่อสัตย์

2. แนวคิด

ผู้มีความซื่อสัตย์เป็นผู้มีความซื่อตรงต่อตนเอง ต่อหน้าที่ ต่อผู้อื่น และต่อประเทศชาติ โดยผู้มีความซื่อสัตย์จะได้รับความไว้วางใจจากผู้อื่น ซึ่งก่อให้เกิดผลดีต่อผู้ปฏิบัติ ส่วนผู้ที่ไม่มีความซื่อสัตย์ย่อมขาดคนเชื่อถือ และก่อให้เกิดผลร้ายแรงต่อตนเอง (บุรุษย์ ศิริมหาศาล, 2546, หน้า 49)

3. เทคนิค กระบวนการกลุ่ม (Group Process) การระดมสมอง (Brainstorming Method) และการใช้กรณีศึกษา หรือกรณีตัวอย่าง (Case Study Method)

4. เนื้อหาการเรียนรู้

การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์โดยใช้กระบวนการกลุ่ม การระดมสมอง และการใช้กรณีศึกษา หรือกรณีตัวอย่าง ในการเรียนรู้ควรมีสาระซึ่งจะช่วยให้ นักเรียนเรียนรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ อาจเป็นกรณีที่เกิดขึ้นจริงหรือใกล้เคียงกับความเป็นจริง ซึ่งในกรณีนั้นมีสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งอยู่ เช่น ปัญหาด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ยาเสพติด เป็นต้น ซึ่งอาจนำมาจากแหล่งข้อมูล เช่น ภาพยนตร์ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ หรือนำเสนอด้านสื่อดังกล่าว แล้วร่วมกันอภิปรายกลุ่มย่อย หรือระดมสมอง เพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้านความซื่อสัตย์ พร้อมนำเสนอให้เพื่อนในชั้นเรียนได้รับรู้ถึงข้อสรุปตามแนวคิดของกลุ่มนั้น ๆ เพื่อร่วมวิจารณ์ และหาข้อสรุปที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

5. กระบวนการจัดกิจกรรม

5.1 ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม

5.1.1 ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ แล้วแจกใบความรู้ที่ 1.1 แล้วให้นักเรียนร่วมกันร้องเพลง “ความซื่อสัตย์” ตามใบความรู้ แล้วตั้งคำถามให้นักเรียนช่วยกันตอบ ว่า ความซื่อสัตย์ตามความเข้าใจของนักเรียน หมายถึงอะไร เมื่อนักเรียนตอบจนได้ข้อมูลเพียงพอ ให้ครูสรุปอีกครั้งหนึ่ง

5.2 ขั้นกิจกรรม

5.2.1 ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม 5 กลุ่ม ๆ ละ 8 คน โดยใช้วิธีการนับเดือน มกราคม ถึง พฤษภาคม แล้วจัดกลุ่มนักเรียนที่นับเดือนเดียวกันให้อยู่ในกลุ่มเดียวกัน และให้เรียกชื่อกลุ่มตามชื่อเดือนที่นับ พร้อมทั้งให้นักเรียนในแต่ละกลุ่มร่วมกันเสนอชื่อหัวหน้ากลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรมกลุ่ม และเลขานุการกลุ่มเพื่อบันทึกสรุปการทำกิจกรรม

5.2.2 ครูแจกใบงาน ที่ 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5 และ 1.6 ให้กลุ่มต่าง ๆ ดังนี้

- ใบงานที่ 1.1 แจกให้กลุ่ม มกราคม
- ใบงานที่ 1.2 แจกให้กลุ่ม กุมภาพันธ์
- ใบงานที่ 1.3 แจกให้กลุ่ม มีนาคม
- ใบงานที่ 1.4 แจกให้กลุ่ม เมษายน
- ใบงานที่ 1.5 แจกให้กลุ่ม พฤษภาคม

ส่วนใบงานที่ 1.6 แจกให้ทุกกลุ่ม จากนั้นให้เวลาแต่ละกลุ่ม 30 นาที สำหรับนักเรียนในกลุ่มได้ร่วมกันศึกษากรณีศึกษาตามใบงาน และร่วมระดมสมอง เพื่อตอบปัญหาที่กำหนดในใบงานให้ประธานกลุ่มเป็นผู้ดำเนินการ และเลขานุการกลุ่มเป็นผู้บันทึกตามใบงาน

5.2.3 ครูสุ่มเรียกทีละกลุ่ม ให้เวลากลุ่มละ 10 นาที ในการออกมาเล่าเรื่องสั้นในใบงาน และนำเสนอผลการอภิปรายกลุ่มย่อย เมื่อจบการนำเสนอให้ถามความคิดเห็นของเพื่อนในชั้นเรียนว่าเห็นด้วยหรือไม่ อย่างไร กับการตอบคำถามของเรื่องสั้นตามใบงาน

5.3 ขั้นสรุป

5.3.1 ครูให้นักเรียนทุกคนร่วมกันสรุปความเห็นเกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญ ความจำเป็น และผลดี ผลเสียที่เกิดจากการมี และการขาดความซื่อสัตย์โดยใช้วิธีการตั้งคำถาม

ให้นักเรียนช่วยกันตอบ หรือเจาะจงถามนักเรียนที่สังเกตว่ายังไม่เข้าใจในประเด็นความซื่อสัตย์ เพื่อตรวจสอบความเข้าใจ และการมีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมความซื่อสัตย์ แล้วครูสรุปอีกครั้งหนึ่ง

6. สื่อการจัดกิจกรรม

- 6.1 ใบความรู้ที่ 1.1 เพลง ความซื่อสัตย์ 40 ชุด
- 6.2 ใบงานที่ 1.1 เรื่อง เมล็ดพันธุ์แห่งความซื่อสัตย์ 8 ชุด
- 6.3 ใบงานที่ 1.2 เรื่อง กวนอู เทพเจ้าแห่งความซื่อสัตย์ 8 ชุด
- 6.4 ใบงานที่ 1.3 เรื่อง คำสัตย์แล เป็นวาจาที่ไม่ตาย 8 ชุด
- 6.5 ใบงานที่ 1.4 เรื่อง ผลชื่อ ผลสัตย์ 8 ชุด
- 6.6 ใบงานที่ 1.5 เรื่อง พยัคฆ์ร้าย กับโคแม่ลูกอ่อน 8 ชุด

7. การวัดผลและประเมินผล

การวัดผล และประเมินผลใช้ แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้โดยพิจารณาจากประเด็นดังต่อไปนี้

7.1 การแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นความหมาย ความสำคัญ ความจำเป็นของความซื่อสัตย์ ผลดีที่เกิดจากการมีความซื่อสัตย์ และผลเสียที่เกิดจากการขาดความซื่อสัตย์ ตามใบงาน และการจากการตอบคำถาม

7.2 การประเมิน โดยการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ เมื่อประเมินแล้ว พบว่านักเรียนได้ผลการประเมินต่ำกว่า 80 % ให้บันทึกแล้วสัมภาษณ์นักเรียนถึงสาเหตุที่ไม่ผ่านเกณฑ์ในประเด็นต่าง ๆ แล้วพูดคุยทำความเข้าใจให้นักเรียนมีความเข้าใจ และเห็นความสำคัญต่อการพัฒนาตนเองด้านความซื่อสัตย์ เพื่อเป็นคนดีของสังคมต่อไป

ใบความรู้ที่ 1.1

เพลง ความซื่อสัตย์

ความซื่อสัตย์เป็นสมบัติของคนดี

หากว่าใครไม่มี ชาตินี้เอาดีไม่ได้

มีความรู้ท่วมหัว เอาตัวไม่รอดถมไป

คดโกงแล้วใคร จะรับไว้ให้ร่วมงานเอ๋ย

(ชัยวัฒน์ เหล่าสืบสกุลชัย, 2549, หน้า 353)

ใบงานที่ 1.1

เรื่อง “เมล็ดพันธุ์แห่งความซื่อสัตย์”

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านกรณีตัวอย่าง เรื่อง “เมล็ดพันธุ์แห่งความซื่อสัตย์” แล้วร่วมกันอภิปรายตามหัวข้อที่กำหนดให้ท้ายเรื่อง

กรณีตัวอย่าง เรื่อง 1 เมล็ดพันธุ์แห่งความซื่อสัตย์

เศรษฐีคนหนึ่งมีลูกชาย 5 คน เนื่องจากตนเองชราภาพแล้ว จึงคิดจะมอบหมายกิจการต่าง ๆ ของตนให้ลูกชายดูแล แกคิณบายขึ้นวิธีหนึ่งจึงเรียกลูก ๆ มาพบ แล้วแจกเมล็ดดอกไม้ให้ลูกชายทั้ง 5 คน คนละ 1 เมล็ด โดยกำชับว่า ผู้ใดนำเมล็ดนี้ไปปลูกจนออกดอกได้จนงดงาม แลจะยกสมบัติทั้งหมดให้

ลูกชายทุกคนต่างนำเมล็ดพันธุ์นี้ ไปเพาะชำในกระถาง รดน้ำดูแลอย่างดี จนเวลาผ่านไปก็ใกล้กำหนดที่ผู้เป็นพ่อจะขอคุณผลงานที่มอบหมายให้ลูก ๆ ทำ ปรากฏว่า เมล็ดดอกไม้ของลูกชายคนเล็กที่มีชื่อว่า “เลี้ยวเหลียงจือ” ยังไม่แตกหน่อเลย

ครั้นถึงกำหนดวันทีนัดหมาย กระถางดอกไม้ของลูก ๆ ทุกคนต่างบานสะพรั่งสวยงาม ยกเว้นของลูกชายคนเล็ก เศรษฐีเดินดูดอกไม้ของลูก ๆ ด้วยแววตาที่ไร้ความยินดี จนมาถึงลูกชายคนสุดท้าย ซึ่งยืนถือกระถางเปล่าที่ไม่มีดอกไม้ จึงถามลูกชายว่า “เป็นเพราะเจ้าไม่เอาใจใส่หรืออย่างไร ดอกไม้จึงไม่งอกงาม” ลูกชายคนเล็กบอกว่า “ลูกเสียใจที่ทำให้ท่านพ่อผิดหวัง ลูกไม่มีดอกไม้ที่ท่านพ่อต้องการ”

ปรากฏว่า “เศรษฐีกลับยิ้มด้วยความยินดี และพูดกับลูกชายคนเล็กว่า “เลี้ยวเหลียงจือ สิ่งที่เจ้ามอบให้พ่อนั้น มีค่ามากมายยิ่งนักเพราะมัน คือ เมล็ดพันธุ์แห่งความซื่อสัตย์” แล้วเศรษฐีก็เปิดเผยความจริงให้ลูกทุกคนฟังว่า “แท้จริงแล้ว เมล็ดพืชที่แจกไปนั้น ได้ถูกนำไปคั่วสุกแล้ว ไม่ว่าเจ้าจะรดน้ำอย่างไร มันก็ไม่งอก ดอกไม้ในกระถางที่พวกเจ้าถืออยู่ในมือ ล้วนเป็นเมล็ดพันธุ์จากที่อื่น ไม่ใช่เมล็ดพันธุ์ที่พ่อแจกให้ ดอกไม้พวกนั้น จึงเป็นสักขีพยานยืนยันถึงความไม่ซื่อตรงของพวกเจ้า”

สุดท้ายเศรษฐีจึงอบรมลูก ๆ ว่า “ขอให้ลูก ๆ ทุกคนจงเป็นคนซื่อสัตย์ เพราะความซื่อสัตย์เป็นคุณสมบัติอันล้ำค่าของคนเรา ขอให้พวกเจ้าเพาะเมล็ดพันธุ์แห่งความซื่อสัตย์ให้งอกงาม ในตัวของพวกเจ้าเถิด” แล้วเศรษฐีแต่งตั้งให้เลี้ยวเหลียงจือเป็นผู้ดูแลกิจการต่าง ๆ ทั้งปวงแทนคนสืบไป จะเห็นได้ว่าผู้ที่มีความซื่อสัตย์ย่อมเป็นที่ไว้วางใจของผู้อื่นได้รับการอุปถัมภ์ก้ำชูสนับสนุน เจริญก้าวหน้า (บุรุษย์ สิริมหาสาคร, 2546, หน้า 56-58 อ้างอิงจาก รัตถยา สารธรรม, 2531)

คำถาม

1. นอกจากเสียเหงื่อแล้วเหตุใดที่ผู้ชายคนอื่น ๆ ของท่านเสริมฐิจึงหาวิธีการที่จะให้ต้นไม้ของตนงอกงาม

2. ให้สรุปข้อคิดหรือสภานิตสอนใจที่ได้จากการอ่านเรื่องนี้

3. จากกรณีตัวอย่าง นักเรียนคิดว่า ความซื่อสัตย์ หมายถึงอะไร

4. จากกรณีตัวอย่างนักเรียนคิดว่า ความซื่อสัตย์ มีความสำคัญ และมีความจำเป็นต่อการอยู่ร่วมกันในสังคม อย่างไร

ใบงานที่ 1.2

เรื่อง กวนอู เทพเจ้าแห่งความซื่อสัตย์

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านกรณีตัวอย่าง เรื่อง “กวนอู เทพเจ้าแห่งความซื่อสัตย์” แล้วร่วมกันอภิปรายตามหัวข้อที่กำหนดให้ท้ายเรื่อง

กรณีตัวอย่าง เรื่อง 2 กวนอู เทพเจ้าแห่งความซื่อสัตย์

ในจำนวนคนจีนกว่า 1,200 ล้านคน กวนอู เป็นแบบฉบับของคนซื่อสัตย์ และได้รับการเทิดทูนจากผู้คนรอบข้างแม้กระทั่งศัตรู ให้เป็นเทพเจ้าแห่งความซื่อสัตย์ มีศาลเจ้ากวนอูให้คนบูชาอยู่ทั่วไป ทั้งในเมืองจีน และเมืองไทย

กวนอูเป็นพี่น้องร่วมสาบานเล่าปี่ในเรื่อง “สามก๊ก” มีจ้าวเป็นอาวุธ ได้อาสาปราบโจรโพกผ้าเหลืองจนมีชื่อเสียง เมื่อโจโลตั้งตัวเป็นใหญ่ ต้องการได้กวนอูมาเป็นทหารเอก จึงใช้อุบายล่อกวนอูให้ออกรบแล้วล้อมไว้ และส่งทหารลอบเข้าเมืองแหย่ฝ่อ จับครอบครัวเล่าปี่เป็นตัวประกัน บังคับให้กวนอูยอมแพ้ กวนอูเป็นห่วงความปลอดภัยของพี่สะใภ้ จึงยอมรับใช้โจโล โดยมีสัญญา 3 ข้อ คือ

1. ต้องถือว่า กวนอูเป็นข้าของพระเจ้าเหียนเต๋ มิใช่ข้าโจโล
2. ห้ามทำร้ายพี่สะใภ้
3. ถ้ารู้ข่าวว่า เล่าปี่ยังมีชีวิตอยู่เมื่อใด ก็จะไปหาเล่าปี่ทันที โดยห้ามโจโลขัดขวาง

โจโลพยายามให้ทรัพย์สินเงินทอง เพื่อดึงกวนอูมาอยู่ด้วย แต่ก็ไม่สำเร็จ เช่น โจโลให้เสื้อตัวใหม่อย่างดีแก่กวนอู แต่กวนอูกลับสวมไว้ชั้นใน แล้วเอาเสื้อตัวเก่าที่ขาดสวมทับข้างนอก โจโลถามว่า กลัวเสื้อตัวใหม่จะเก่าหรือจึงทำเช่นนั้น กวนอูตอบว่า “เสื้อเก่านี้ เป็นของเล่าปี่ให้ บัดนี้ เล่าปี่อยู่ที่ใด มิได้แจ้ง ข้าพเจ้าจึงเอาเสื้อตัวนี้ไว้ชั้นนอก หวังจะดูต่างหน้าเล่าปี่ ” อีกครั้งหนึ่ง โจโลให้ม้าเช็กเรียว ทำให้กวนอูพอใจยิ่งนักแตกต่างจากสิ่งของที่ได้รับทุกครั้ง โจโลจึงถามกวนอู ก็ได้คำตอบว่า “ม้าตัวนี้ เดินทางได้วันละหมื่นเส้น ดีกว่าทรัพย์สินอื่น เพราะเมื่อรู้ข่าวเล่าปี่อยู่ใด จะไปได้ถึงโดยเร็ว” โจโลน้อยใจในคำตอบ จึงตัดพ้อว่า แล้วตนเองไม่มีบุญคุณกับกวนอูบ้างหรือ กวนอูยอมรับว่า “โจโลมีคุณต่อตนมากจริง แต่เล่าปี่นั้น ได้ให้คำสัตย์ และสาบานต่อกันไว้” แล้วกวนอูก็ให้วาทะสัตย์กับโจโลไว้ว่า “ก่อนไปจะต้องทำแทนคุณโจโลอย่างแน่นอน” ต่อมากวนอูทราบข่าวเล่าปี่ว่า อยู่ที่เมืองเก๋งจิว จึงหลบหนีพร้อมกับพี่สะใภ้ โดยเขียนหนังสือถึงโจโลว่า “ซึ่งท่านมีคุณ ทำนุบำรุงข้าพเจ้านั้น ข้าพเจ้าคิดถึงคุณอยู่ แต่จะกลับลบคุณเล่าปี่นั้นเสียไม่ได้” ด้วยคุณความดีของกวนอู แม้โจโลจะเป็นคนเห็นแก่ตัว ก็อดชื่นชมในความซื่อสัตย์ไม่ได้ จึงสั่งให้ผู้คุม

ทุกด้าน ปล่อยกวนอุไปโดยดี ภายหลังที่กวนอุกลับไปอยู่กับเล่าปี่แล้ว โจโฉกับเล่าปี่ ต่างรบพุ่งกัน ขงเบ้งเสนาธิการของเล่าปี่ วางแผนการรบจนทำให้โจโฉแตกทัพ ขงเบ้งใช้ให้กวนอุไปคัดกรอ เพื่อคอยตัดศีรษะโจโฉ เมื่อกวนอุเผชิญหน้ากับโจโฉ โจโฉปรารถถึงบุญคุณเดิมจนกวนอุยอมไว้ชีวิตปล่อยตัวไป และกลับมาสารภาพผิดกับขงเบ้ง โดยยินดีตัดศีรษะตนเองแทนศีรษะของโจโฉ ขงเบ้งเห็นกวนอุซัดกระเบี่หมายตัวศีรษะของตนเอง ก็รับห้ามไว้ แล้วพูดว่า “เรารู้แต่ต้นแล้วว่า ท่านต้องไม่ฆ่าโจโฉ จึงใช้ท่านทำงานนี้เพื่อทดแทนคุณโจโฉ ต่อไปภายหน้าจะได้ไม่ติดค้างกัน” กวนอุได้ติดตามรับใช้เล่าปี่จนถึงวาระสุดท้ายของชีวิต กวนอุถูกขุนกวนวางอุบาย ตกลงไปใน หลุมพรางจนขาหัก ถูกจับตัวได้ บรรดาที่ปรึกษาของขุนกวน ต่างให้ความเห็นว่า ขนาโคโจโฉเลี้ยงดู กวนอุอย่างดียังไม่สามารถเปลี่ยนใจกวนอุให้เห็นควรให้ฆ่าเสีย ขุนกวนจึงสั่งฆ่ากวนอุ ส่วนม้าเซ็กเซาของกวนอุนั้นเล่าปี่ไม่ยอมกินข้าวกินน้ำ อยู่ได้ไม่กี่วัน ก็ตายตามเจ้านาย ศพของกวนอุถูกส่งไปให้ โจโฉ ด้วยขุนกวนหวังใช้เป็นอุบายทางการเมือง แต่โจโฉกลับบรรจุหีบไม้หอม และจัดงานอย่างสมเกียรติชายชาตินักรบ ท่ามกลางการกราบไหว้บูชาของทุกคน ทั้งที่เป็นมิตร และศัตรู เพราะเขามีชีวิตซื่อสัตย์ ตั้งแต่ต้นจนถึงวาระสุดท้ายนั่นเอง พุทธศาสนสุภาษิตจึงว่า สจเจน กิตตปโปติ แปลว่า “คนได้เกียรติ เพราะความสัตย์” (บุรชัย สิริมหาสาคร, 2540, หน้า 59-62 อ้างอิงจาก สุภาณี ปิยพสุนทรา, 2538)

คำถาม

1. จากกรณีตัวอย่างนี้ ให้ออกผลดีที่เกิดขึ้นจากการเป็นคนที่มีความซื่อสัตย์

.....

.....

.....

2. ให้สรุปข้อคิดหรือสุภาษิตสอนใจที่ได้จากเรื่องนี้

.....

.....

.....

3. จากกรณีตัวอย่าง นักเรียนคิดว่า ความซื่อสัตย์ หมายถึงอะไร

.....

.....

.....

4. จากกรณีตัวอย่าง นักเรียนคิดว่า ความซื่อสัตย์ มีความสำคัญ และมีความจำเป็น ต่อ

การอยู่ร่วมกันในสังคม อย่างไร

.....

.....

.....

ใบงานที่ 1.3

เรื่อง คำสัตย์แล เป็นวาจาที่ไม่ตาย

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านกรณีตัวอย่าง เรื่อง “คำสัตย์แล เป็นวาจาที่ไม่ตาย” แล้วร่วมกันอภิปราย ตามหัวข้อที่กำหนดให้ท้ายเรื่อง

กรณีตัวอย่าง เรื่อง 3 คำสัตย์แล เป็นวาจาไม่ตาย

ในครั้งพุทธกาล มีสามเณรรูปหนึ่ง นามว่า “อริมุตกะ” เป็นศิษย์ของพระสารีบุตร วันหนึ่งจะเดินทางเข้าไปในเมือง บังเอิญไปพบที่อยู่ของพวกโจรกลุ่มหนึ่ง จึงถูกจับตัวไว้ พวกโจรมีความเห็นเป็น 2 ฝ่าย ฝ่ายหนึ่งเห็นว่า ควรฆ่าเสีย เพราะถ้าปล่อยไป จะทำให้คนทั้งหลายรู้ที่อยู่ของพวกตน แต่อีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่า ควรปล่อยไป เพราะเป็นนักบวชผู้ทรงศีล และเป็นเพียงสามเณรตัวเล็ก ๆ คงไม่มีอันตราย

สามเณรอริมุตกะ ได้ยื่นพวกโจรปรึกษากันดังนี้ จึงบอกกับพวกโจรว่า เราเดินทางผ่านมา เพราะมีภารกิจสำคัญที่ต้องเข้าไปทำในเมือง ถ้าเราหายตัวไป ทุกคนจะต้องพากันสงสัย และออกเที่ยวตามหา ความพินาศก็จะมาถึงพวกท่าน ถ้าท่านปล่อยเราไป เราจะไม่แพร่พรายเรื่องที่อยู่ของท่านแก่ผู้ใด พวกโจรเห็นสามเณรยืนยันหนักแน่นเช่นนั้นจึงยอมปล่อยตัวไป

ระหว่างเดินทางนั่นเอง สามเณรได้พบกับบิดา มารดา และพี่สาวของตนโดยบังเอิญ แต่มิได้บอกว่า มีพวกโจรพักอาศัยอยู่ข้างหน้า จึงถูกจับได้ พวกโจรสงสัย จึงถามว่า ได้พบสามเณรระหว่างทางหรือไม่ ทั้ง 3 คน เล่าความจริงให้ฟังว่า ได้พบ แต่สามเณรมิได้บอกให้รู้ ทั้ง ๆ ที่เป็นบิดา มารดาและพี่สาว

พวกโจรได้ฟัง เกิดศรัทธาในความซื่อสัตย์ของสามเณรจึงปล่อยตัวทั้งสามไป แล้วพากันไปหาสามเณร เพื่อขอบวชในสำนักของสามเณรนั้น ทั้งนี้ เพราะความสัตย์ซื่อของสามเณร จึงช่วยชีวิตบิดามารดาและพี่สาวไว้ได้ รวมทั้ง ทำให้พวกโจรกลับใจมาเป็นคนดี อีกด้วย

เรื่องนี้สอนให้รู้ว่า คำสัตย์หรือความจริงนั้นทำให้พ้นภัยในหมู่มัจจุรุษ และคนทั้งหลายดังพุทธสุภาษิต ที่ว่า สจฺจ เวธมคฺคา วาจา แปลว่า คำสัตย์แล เป็นวาจาไม่ตาย

คำถาม

1. จากกรณีตัวอย่างนี้ ให้บอกผลดีที่เกิดจากการเป็นคนมีความซื่อสัตย์

.....

.....

.....

2. ให้สรุปข้อคิดหรือสัจยาคติที่ได้จากเรื่องนี้

.....

.....

.....

3. จากกรณีตัวอย่าง นักเรียนคิดว่า ความซื่อสัตย์ หมายถึงอะไร

.....

.....

.....

4. จากกรณีตัวอย่าง นักเรียนคิดว่า ความซื่อสัตย์ มีความสำคัญ และมีความจำเป็นต่อการอยู่ร่วมกันในสังคม อย่างไร

.....

.....

.....

ใบงานที่ 1.4

เรื่อง ผลซื้อ ผลสัถย์

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านกรณีตัวอย่าง เรื่อง “ผลซื้อ ผลสัถย์” แล้วร่วมกันอภิปรายตามหัวข้อที่กำหนดให้ท้ายเรื่อง

กรณีตัวอย่าง เรื่อง 4 ผลซื้อ ผลสัถย์

ข้าพเจ้ามีความจำเป็นต้องใช้รองเท้าหุ้มส้นผู้ก้นน้ำตาล เพื่อใช้กับเครื่องแบบตรวจการ ได้เข้าไปดูที่ร้านรองเท้ามีชื่อแห่งหนึ่งพบรองเท้าสีน้ำตาลผูก แต่เป็นแบบสपोर्ट จึงถามคนขายว่ารองเท้าแบบนี้ ใช้กับเครื่องแบบตรวจการได้หรือไม่ เขาบอกว่า ใช้ได้ ข้าพเจ้าไม่ทันได้อ่านระเบียบชัดเจน ก็นึกว่า คงจะใช้ได้ แต่ใจหนึ่งคิดว่า ไปอ่านระเบียบเสียให้แน่นอนก่อนจะได้ไม่เสียเวลาและเสียเงินเปล่า

จากนั้น จึงได้ ไปดูที่ร้านรองเท้าอีกแห่งหนึ่ง ก็พบรองเท้าสีน้ำตาลแบบเดียวกันนั้นเข้าอีก แต่คนขายพูดคนละอย่างว่า “รองเท้าสีน้ำตาลแบบสपोर्टนี้ ถ้าจะว่ากันตามระเบียบจริง ๆ แล้วก็ใช้กับการแต่งเครื่องแบบตรวจการไม่ได้ ต้องใช้แบบเรียบ ๆ รองเท้าแบบตรวจการเคยมีจำหน่ายที่นี่แต่บัดนี้ หหมดเสียแล้ว”

ข้าพเจ้านึกชมคนขายนั้น ที่พูดตามความจริงก็เลยซื้อรองเท้าคู่นั้น ไม่ใช่เพื่อจะเอามาใช้กับเครื่องแบบตรวจการแต่ซื้อเพื่อเป็นรางวัลความสุจริตของผู้ขายคนนั้น

มีคนเป็นอันมาก ที่ยอมพูดเท็จ เพื่อหากำไรเพียงเล็กน้อย แต่ต้องสูญเสียกำไรมากรวม ๆ ที่จะได้ภายหลัง คนขายของที่หลอกลวงผู้ซื้อนั้นมักตั้งร้านอยู่ไม่รอดหรือไปรอดก็หาทางเจริญไม่ได้

การที่คนยอมพูดเท็จนั้น ก็โดยเหตุผลสองอย่าง คือ โลภหนึ่ง และเห็นแก่ตนเองหนึ่ง ความโลภ และความเห็นแก่ตนเอง ทำให้คนนั้นขาดความสัตย์ สุจริต ถ้าอยู่กับคณะต้องเสียชื่อเสียง อยู่ในสังคมก็ทำให้สังคมเดือดร้อน ถ้ามีคนอย่างนี้ในชาติมาก ๆ ก็ทำให้ชาติวุ่นวาย แดกแยกหาสามัคคีมิได้

เบนจามิน แฟรงกลิน ปราชญ์คนสำคัญของอเมริกา ให้คำเตือนใจที่มีชื่อเสียงมากไว้คำหนึ่งว่า “ความซื่อสัตย์สุจริต เป็นนโยบายที่ดีที่สุด” (Honesty is the best policy)
(บุรุษย์ ศิริมหาสาร, 2546, หน้า 65-67 อ้างอิงจาก ตำรา ณ เมืองใต้, 2526)

คำถาม

1. เพราะเหตุใด ผู้เขียนบทความนี้จึงซื้อรองเท้าจากคนขายรองเท้า

.....

.....

.....

2. ถ้าคนขายรองเท้าหลอกผู้เขียนบทความนี้ให้ซื้อรองเท้า ท่านคิดว่า จะก่อให้เกิดผลเสียต่อคนขายอย่างไร

.....

.....

.....

3. ให้ท่านสรุปข้อคิดที่ได้จากการอ่านเรื่องนี้

.....

.....

.....

4. จากกรณีตัวอย่าง นักเรียนคิดว่า ความซื่อสัตย์ หมายถึงอะไร

.....

.....

.....

5. จากกรณีตัวอย่าง นักเรียนคิดว่า ความซื่อสัตย์ มีความสำคัญ และมีความจำเป็นต่อการอยู่ร่วมกันในสังคม อย่างไร

.....

.....

.....

ใบงานที่ 1.5

เรื่อง พยัคฆ์ร้าย กับโคแม่ลูกอ่อน

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านกรณีตัวอย่าง เรื่อง “พยัคฆ์ร้าย กับโคแม่ลูกอ่อน” แล้วร่วมกันอภิปรายตามหัวข้อที่กำหนดให้ท้ายเรื่อง

กรณีตัวอย่าง เรื่อง 5 พยัคฆ์ร้าย กับโคแม่ลูกอ่อน

ณ ชายป่าแห่งหนึ่ง มีโคแม่ลูกอ่อนกำลังทะเล่ล้มหญ้าเขียวอยู่อย่างเพลิดเพลิน ทันใดนั้นเองมีแม่เสือโคร่งตัวหนึ่ง ปรากฏตัวขึ้นหมายจะขย้ำแม่โคเป็นอาหาร ด้วยความกลัว แม่โคจึงร้องขอชีวิต ว่าตนนั้นมีลูกอ่อนอยู่ในถ้ำ หากตายไปลูกคงได้รับความลำบาก ขอได้โปรดไว้ชีวิตสักครั้งหนึ่งเถิด

ถึงแม้แม่โคจะร้องขอชีวิตอย่างไร พยัคฆ์ร้ายก็ยังคิดจะกินแม่โค แม่โคจึงว่า ถ้าฟังคนผู้เดียวนั้น คงไม่ร้องขอชีวิต แต่เป็นเพราะสงสารลูกน้อย จะไม่มีใครเลี้ยงดู ท่านเองเคยมีลูก ขอได้โปรดให้ข้าพเจ้ากลับไปให้นมลูกเป็นครั้งสุดท้าย หลังจากนั้นจะกลับมาเป็นอาหารของท่านแม่เสือโคร่งฟังแล้ว ก็ยอมผ่อนปรนให้แม่โคกลับไปหาลูก

ครู่ต่อมา แม่โควิ่งกลับมาให้แม่เสือโคร่งกินตามสัญญา ฝ่ายลูกโคสงสารแม่จึงวิ่งตามมาด้วย และขอให้แม่เสือโคร่งกินเนื้อตนเป็นอาหารแทนแม่โค

ด้วยอาณิสัยแห่งความซื่อสัตย์ของแม่โคที่รักษาสัตย์มากกว่ารักชีวิต และด้วยความกตัญญูกตเวทีของลูกโค ทำให้พยัคฆ์ร้ายเกิดใจกรุณา ไม่อาจกินแม่โคหรือลูกโคได้ พร้อมทั้งกล่าวว่า เมื่อเจ้าทั้งสองยอมตายแทนกันเพื่อรักษาสัตย์ และความกตัญญูดังนี้ ขอให้เจ้าทั้งสองแม่ลูกมีชีวิตอยู่ตลอดไปโดยสวัสดิ์เถิด (บุรุษย์ ศิริมหาสาคร, 2546, หน้า 68-69)

คำถาม

1. เพราะเหตุใด แม่โคจึงกลับมาให้แม่เสือโคร่งกิน

.....

.....

2. เพราะเหตุใด ลูกโคจึงขอให้แม่เสือโคร่งกินเนื้อตนเป็นอาหารแทนแม่โค

.....

.....

3. เพราะเหตุใด แม่เสือโคร่งจึงไม่กินแม่โคและลูกโค

.....

.....

4. ท่านมีความรู้สึกอย่างไร ต่อเรื่องนี้

.....

.....

.....

5. จากกรณีตัวอย่าง นักเรียนคิดว่า ความซื่อสัตย์ หมายถึงอะไร

.....

.....

.....

6. จากกรณีตัวอย่าง นักเรียนคิดว่า ความซื่อสัตย์ มีความสำคัญ และมีความจำเป็น

เป็น ต่อ การอยู่ร่วมกันในสังคม อย่างไร

.....

.....

.....

แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้

พฤติกรรม (จากการตอบ คำถาม/แสดง ความ คิดเห็น) กลุ่ม..... รายชื่อ	เข้าใจ ความหมาย ของความ ข้อสัต์ย์			เข้าใจ ความสำคัญ และความ จำเป็นของ การมีความ ข้อสัต์ย์			รู้ผลดี และ ผลเสียของ การมี และ การขาด ความ ข้อสัต์ย์			รู้สาเหตุและ แนวทางการ แก้ปัญหาการ ขาดความ ข้อสัต์ย์			มีเจตคติที่ดี ต่อการมี ความ ข้อสัต์ย์			หมายเหตุ (ระบุสาเหตุ ในกรณีที่ นักเรียนได้ คะแนน 1 คะแนน)
	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	
1.																
2.																
3.																
4.																
5.																
6.																
7.																
8.																

เกณฑ์การประเมิน

ระดับเกณฑ์

ดี

พอใช้ ปรับปรุง

ระดับคะแนน

3

2

1

กิจกรรมการเรียนรู้ หน่วยที่ 2 ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง

เวลา 2 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 1.1 เพื่อให้นักเรียนเข้าใจความหมาย ความสำคัญ และความจำเป็นของการเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง และรู้ผลดี และผลเสียของการมี และการขาดความซื่อสัตย์ต่อตนเอง
- 1.2 เพื่อให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง
- 1.3 เพื่อให้นักเรียนสามารถบอกแนวปฏิบัติตนที่แสดงถึงความซื่อสัตย์ต่อตนเองได้

2. แนวคิด

ผู้ที่มีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง เป็นผู้ที่ซื่อตรงทั้งต่อหน้า และลับหลัง สามารถควบคุมตนเองให้กระทำแต่ในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม ถือเป็นคุณสมบัติของคนดีที่ควรแก่การปฏิบัติ และเป็นพื้นฐานของการนำไปสู่ความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น (บุรชัย ศิริมหาสาคร, 2547, หน้า 70)

3. เทคนิค กระบวนการกลุ่ม (Group Process) การระดมสมอง (Brainstorming Method) และการใช้กรณีศึกษา หรือกรณีตัวอย่าง (Case Study Method)

4. เนื้อหาการเรียนรู้

การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ต่อตนเองโดยใช้กระบวนการกลุ่ม การระดมสมองของสมาชิกในกลุ่ม และการใช้กรณีศึกษาหรือกรณีตัวอย่างในการเรียนรู้ควรมีสาระ ซึ่งจะช่วยให้ นักเรียนเรียนรู้ตามจุดประสงค์ อาจเป็นกรณีที่เกิดขึ้นจริงหรือใกล้เคียงกับความเป็นจริง ซึ่งในกรณีนั้นมีสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งอยู่ เช่น ปัญหาด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ยาเสพติด เป็นต้น ซึ่งอาจนำมาจากแหล่งข้อมูล เช่น ภาพยนตร์ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ หรือนำเสนอด้านสื่อดังกล่าว แล้วร่วมกันอภิปรายกลุ่มย่อย หรือระดมสมอง เพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้านความซื่อสัตย์ พร้อมนำเสนอให้เพื่อนในชั้นเรียนได้รับรู้ถึงข้อสรุปตามแนวคิดของกลุ่มนั้น ๆ เพื่อร่วมวิจารณ์ และหาข้อสรุปที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

5. กระบวนการจัดกิจกรรม

5.1 ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม

5.1.1 ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ แล้วแจกใบความรู้ที่ 2.1 ให้นักเรียนร่วมกันร้องเพลง ตรงต่อเวลา แล้วตั้งคำถามให้นักเรียนช่วยกันตอบว่า การตรงต่อเวลา เป็นการแสดงออกถึงความซื่อสัตย์ต่อตนเอง หรือไม่ เพราะเหตุใด

5.2 ขั้นกิจกรรม

5.2.1 ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม 4 กลุ่ม ๆ ละ 10 คน โดยนับเลข 1-4 ให้นักเรียนที่นับเลขเดียวกันแยกออกมาเพื่อเข้ากลุ่มเดียวกัน และเรียกชื่อกลุ่มตามหมายเลขที่นักเรียนนับ

5.2.2 เมื่อนักเรียนเข้ากลุ่มแล้วให้นักเรียนในแต่ละกลุ่มร่วมกันเสนอชื่อหัวหน้ากลุ่ม เพื่อดำเนินกิจกรรมกลุ่ม และเลขานุการกลุ่มเพื่อบันทึกสรุปการทำกิจกรรม

5.2.3 ครูแจกใบความรู้ ที่ 2.2 สำหรับนักเรียนได้ร่วมกันศึกษาเหตุการณ์ที่เป็นกรณีตัวอย่าง โดยครูจะนำเหตุการณ์ตัวอย่าง จำนวน 3 เหตุการณ์ในใบความรู้ที่ 2.2 นั้น มาให้นักเรียนพิจารณาในแต่ละเหตุการณ์ แล้วร่วมกันอภิปรายเพื่อตอบคำถามในใบงาน ที่ 2.1 ซึ่งมีด้วยกันสามตอน คือ ตอนที่ 1 ตอบคำถามจากเหตุการณ์ตัวอย่างเรื่องที่ 1 ตอนที่ 2 ตอบคำถามจากเหตุการณ์ตัวอย่างในเรื่องที่ 2 และตอนที่ 3 ตอบเหตุการณ์ตัวอย่างในเรื่องที่ 3 ตามลำดับ โดยแต่ละเหตุการณ์จะใช้เวลาในการศึกษา และตอบคำถามเหตุการณ์ละ 15 นาที

5.2.4 ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนเพื่อนำเสนอผลการเรียนรู้หน้าชั้นเรียน กลุ่มละ 5 นาที

5.3 ขั้นสรุป

5.3.1 ครูให้นักเรียนทุกคนร่วมกันสรุปความเห็นเกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญ และ ความจำเป็นของการมีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง และ แนวปฏิบัติตนที่แสดงถึงการเป็นคนมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองโดยใช้วิธีการตั้งคำถามให้นักเรียนร่วมกันตอบหรืออาจเลือกถามนักเรียนที่เห็นว่า ยังไม่มีความเข้าใจในกิจกรรมการพัฒนาความซื่อสัตย์ต่อตนเอง แล้วครูสรุปอีกครั้งหนึ่ง

6. สื่อการจัดกิจกรรม

6.1 ใบความรู้ ที่ 2.1 เพลง ตรงต่อเวลา 40 ชุด

6.2 ใบความรู้ที่ 2.2 เรื่อง เหตุการณ์ตัวอย่างความซื่อสัตย์ต่อตนเอง 40 ชุด

6.2 ใบงานที่ 2.1 เรื่อง ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง 40 ชุด

7. การวัดผลและประเมินผล

การวัดผล และประเมินผลใช้แบบประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้โดยพิจารณาจากประเด็นดังต่อไปนี้

7.1 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการกลุ่ม

7.3 การแสดงความคิดเห็นในความรู้ ความเข้าใจ ความหมาย และความสำคัญของ การมีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง และ แนวปฏิบัติตนที่แสดงถึงการเป็นคนมีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง

7.4 หากประเมินแล้วนักเรียนกลุ่มใดได้ผลการประเมินต่ำกว่า 80% ให้บันทึกแล้ว สัมภาษณ์นักเรียน ถึงสาเหตุที่ไม่ผ่านเกณฑ์ในประเด็นต่าง ๆ แล้วพูดคุยทำความเข้าใจถึงปัญหา และแนวทางการแก้ไข เพื่อให้ นักเรียนมีความเข้าใจ และเห็นความสำคัญต่อการพัฒนาตนเองด้าน การทำงานร่วมกัน การคิดวิเคราะห์สาเหตุแห่งปัญหา การมีเจตคติที่ดีต่อการเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง

ใบความรู้ที่ 2.1

เพลง ตรงต่อเวลา

ตรงต่อเวลา พวกเราต้องมาให้ตรงเวลา
ตรง ตรง ตรง เวลา พวกเราต้องมาให้ตรงเวลา
เราเกิดมาเป็นคน ต้องหมั่นฝึกตนให้ตรงเวลา
วันคืนไม่คอยท่า วันเวลาไม่เคยคอยใคร
วันเวลาไม่เคยคอยใคร

ใบความรู้ที่ 2.2

เรื่อง เหตุการณ์ตัวอย่างความซื่อสัตย์ต่อตนเอง

กรณีตัวอย่าง เรื่องที่ 1 ข้อสอบรั่ว

ทรงยศ เป็นนักเรียนเรียนดี ครั้งหนึ่ง ครูคณิตศาสตร์ให้นักเรียนทุกคนสอบวิชาเลข ซึ่งข้อสอบค่อนข้างยาก เขาทำไม่ได้ เพื่อนที่อยู่ข้าง ๆ จึงส่งเฉลยข้อสอบ ซึ่งได้มาจากเพื่อนนักเรียนอีกห้องหนึ่ง ซึ่งสอบวิชานี้ไปแล้วในภาคเช้า โดยบอกว่า “ไม่ต้องคิดให้เสียเวลา ลอกคำตอบนี้ได้เลย ครูไม่รู้หรอก” แต่เขาไม่ยอมลอก เพราะถึงครูไม่รู้ แต่ตัวเขาเองก็รู้ว่าไม่ได้คิดคำตอบด้วยตนเอง

วันต่อมา หลังจากที่ครูตรวจสอบแล้ว ปรากฏว่า นักเรียนทั้งห้องสอบได้คะแนนเกือบเต็ม มีทรงยศเพียงคนเดียว ที่สอบไม่ผ่านทำให้ครูสงสัย จึงสืบค้นหาข้อเท็จจริง ได้ความว่า มีการนำเฉลยคำตอบของวิชานี้มาลอกกัน และนักเรียนที่สอบได้สอบได้คะแนนเกือบเต็ม จะต้องลอกคำตอบอย่างแน่นอน เพราะข้อสอบค่อนข้างยากมีเพียงทรงยศคนเดียวซึ่งสอบไม่ผ่าน เพราะไม่ได้ลอกคำตอบ

ครูจึงยกเลิกผลการสอบในครั้งนี้ และชมเชยทรงยศว่า เป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองสมควรได้รับการยกย่องให้เป็นนักเรียนตัวอย่าง ส่วนนักเรียนคนอื่น ๆ ที่ลอกคำตอบนั้น ครูได้คาดโทษว่า ถ้าใครทำเช่นนี้อีก จะปรับให้สอบตกในวิชานี้ โดยไม่มีการยกโทษให้อีกเลย

(บุรชัย ศิริมหาสาคร, 2546, หน้า 73)

กรณีตัวอย่าง เรื่องที่ 2 แจกันเป็นเหตุ

คำกับแดงเป็นพี่น้องกัน วันหนึ่งคำวิ่งเล่นในบ้าน จนแจกันดอกไม้แตก ในขณะนั้น มีเสียงคนเดินผ่านมา คำจึงรีบหลบไปแอบข้างหลังตู้ สักครู่หนึ่ง ได้ยินเสียงแม่แดง ซึ่งเป็นน้องชาย เพราะแม่คิดว่าแดงเป็นคนทำแตก เนื่องจากตามปกติ แดงมีนิสัยซุกซน และชอบทำข้าวของแตกเป็นประจำอยู่แล้ว ถึงแม้ว่าแดงจะปฏิเสธอย่างไร คุณแม่ก็ไม่ยอมเชื่อ และจะทำโทษแดง ที่ทำแจกันแตกแล้วยังโกหกอีก (บุรชัย ศิริมหาสาคร, 2546, หน้า 74)

กรณีตัวอย่าง เรื่องที่ 3 โจรกลับใจ

สมพล เคยเป็นโจรปล้นทรัพย์สินของผู้อื่น และฆ่าคนตายต่อมาเขากลับตัวกลับใจเล็ก เป็นโจร แต่งงานมีครอบครัว มีลูก 3 คน ประกอบอาชีพสุจริต โดยที่ลูก ๆ และภรรยา รวมทั้งคนอื่น ๆ ในหมู่บ้านไม่มีใครรู้ว่าเขาเคยเป็นโจรมาก่อน

ต่อมาอีก 6 ปี เข้าได้ข่าวว่า ตำรวจจับตัวคนร้ายได้ โดยคิดว่าคนผู้นั้นคือเขา ศาลสั่งลงโทษให้ประหารชีวิต ในฐานะที่ฆ่าเจ้าทรัพย์ตาม ซึ่งเขารู้ดีว่าเป็นการจับผิดตัว

ในขณะที่ทราบข่าว เขามีความรู้สึก 2 ประการ คือ

ประการแรก กลัวที่ติดตัวเขาจะได้สิ้นสุดลง เพราะตำรวจคิดว่าจับตัวคนร้ายได้แล้ว คงไม่สืบสวนต่อ ทำให้เขาพ้นจากความผิดโดยปริยาย

ประการที่ 2 รู้สึกสงสารชายคนนั้น ซึ่งต้องมาเป็นผู้รับผิดชอบแทนเขา

อันที่จริงแล้วเขาก็อยากจะไปรับผิดชอบกับตำรวจว่าเขาเป็นคนร้ายที่แท้จริง แต่เนื่องจากเป็นห่วงลูก ๆ และภรรยา ถ้าเขาตายไป ใครจะเป็นผู้ดูแลครอบครัวเขา

(บุรชัย ศิริมหาสาคร, 2546, หน้า 75)

ใบงานที่ 2.1

เรื่อง การมีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านเหตุการณ์ตัวอย่างจากใบความรู้ที่ 2.2 แล้วร่วมกันอภิปรายเพื่อตอบคำถามต่อไปนี้

ตอนที่ 1 เมื่ออ่านเหตุการณ์ตัวอย่างในเรื่องที่ 1 จบแล้ว ให้ตอบคำถาม ต่อไปนี้

1. นักเรียนคิดว่าการกระทำของทรงยศเป็นการกระทำที่โง่หรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

2. หากนักเรียนเป็นเพื่อนของทรงยศนักเรียนจะโกรธเขา หรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

3. นักเรียนคิดว่าการกระทำของทรงยศมีประโยชน์ต่อเพื่อนในชั้นเรียน อย่างไร

.....

.....

.....

ตอนที่ 2 เมื่ออ่านเหตุการณ์ในเรื่องที่ 2 จบแล้ว ให้เลือกตอบคำถาม ต่อไปนี้ เพียง 1 ข้อ

ถ้านักเรียนเป็นคำ นักเรียนจะตัดสินใจอย่างไร

- ก. ออกไปบอกความจริงกับแม่ทั้งหมด เพราะ.....

.....

.....

.....

- ข. แอบดูเฉย ๆ เพราะ.....

.....

.....

.....

- ค. ตัดสินใจไม่ได้ เพราะ.....

.....

ตอนที่ 3 เมื่ออ่านเหตุการณ์ในเรื่องที่ 3 จบแล้ว ให้เลือกตอบคำถาม ต่อไปนี้ เพียง 1 ข้อ

ถ้านักเรียนเป็นสมพล นักเรียนจะอย่างไรให้เหตุผลประกอบ

ก. สารภาพผิดกับตำรวจ

ข. อยู่เฉย ๆ เพราะการที่ตำรวจจับผิดตัวไม่ใช่ความผิดของเขา

ค. ตัดสินใจไม่ถูก

.....

.....

.....

.....

เมื่อศึกษาเหตุการณ์ตัวอย่างทั้งสามเหตุการณ์แล้วให้นักเรียนลองตอบคำถาม ต่อไปนี้

ก. ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง คืออะไร.....

.....

.....

ข. ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง มีความสำคัญ และจำเป็นต่อการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น อย่างไร

.....

.....

.....

.....

ค. นักเรียนคิดว่าความซื่อสัตย์ต่อตนเองมีผลได้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

ง. นักเรียนคิดว่าการขาดความซื่อสัตย์ต่อตนเองจะมีผลเสียอย่างไร

จ. นักเรียนจะปฏิบัติตนอย่างไรจึงจะแสดงถึงความซื่อสัตย์ต่อตนเองของนักเรียน

แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้

พฤติกรรม (จากการตอบ คำถาม/แสดง ความคิดเห็น) กลุ่มที่..... รายชื่อ	เข้าใจ ความหมาย ของความ ข้อสำคัญต่อ ตนเอง			เข้าใจ ความสำคัญ และความ จำเป็นของ การมีความ ข้อสำคัญต่อ ตนเอง			รู้ผลดี และ ผลเสียของ การมี และ การขาด ความ ข้อสำคัญต่อ ตนเอง			รู้สาเหตุและ แนวทางการ ปฏิบัติตนให้ เป็นผู้มีความ ข้อสำคัญต่อ ตนเอง			มีเจตคติที่ดี ต่อการมี ความ ข้อสำคัญต่อ ตนเอง			หมายเหตุ (ระบุสาเหตุ ในกรณีที่ นักเรียนได้ คะแนน 1 คะแนน)
	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	
1.																
2.																
3.																
4.																
5.																
6.																
7.																
8.																
9.																

เกณฑ์การประเมิน

ระดับเกณฑ์

ดี

พอใช้

ปรับปรุง

ระดับคะแนน

3

2

1

กิจกรรมการเรียนรู้ หน่วยที่ 3 ความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น

เวลา 2 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 1.1 เพื่อให้นักเรียนเข้าใจความหมาย ความสำคัญ และความจำเป็นของการเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่นโดยใช้การเรียนรู้แบบแสดงบทบาทสมมติ
- 1.2 เพื่อให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น
- 1.3 เพื่อให้นักเรียนสามารถบอกผลดี ผลเสีย ที่เกิดจากการมี หรือการขาดความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น และบอกแนวปฏิบัติตนที่แสดงถึงความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่นได้

2. แนวคิด

ผู้ที่มีความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น เป็นผู้ปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรง โดยไม่คำนึงประโยชน์ส่วนตัว ผู้มีความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่นย่อมได้รับความเชื่อถือ และความไว้วางใจจากผู้อื่น จึงเป็นสิ่งควรค่าแก่การยึดถือและปฏิบัติ อันจะนำมาซึ่งความสุขความเจริญแก่ผู้ปฏิบัติ

3. เทคนิค กระบวนการกลุ่ม (Group Process) และการระดมสมอง (Brainstorming Method)
การแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing)

4. เนื้อหาการเรียนรู้

การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่นโดยกระบวนการกลุ่ม การระดมสมองของสมาชิกกลุ่ม และการนำเสนอโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ เป็นกระบวนการที่ครูกำหนดหัวเรื่องปัญหาหรือสร้างสถานการณ์ขึ้นมาให้คล้ายกับสภาพความเป็นจริง แล้วให้นักเรียนสวมบทบาท หรือแสดงบทบาทนั้นตามความรู้สึกลึกซึ้ง และประสบการณ์ของนักเรียนที่คิดว่าควรจะเป็น ภายหลังของการแสดงบทบาทสมมติ จะต้องมีการอภิปรายเกี่ยวกับการแสดงออกทั้งด้านความรู้สึก และพฤติกรรม ของผู้แสดง เพื่อการเรียนรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ (สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ, 2547 ก, หน้า 53)

5. กิจกรรมการเรียนรู้

5.1 ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม

5.1.1 ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ แล้วตั้งคำถาม ถามนักเรียน ว่า รู้จักการแสดงบทบาทสมมติหรือไม่ ให้นักเรียนลองช่วย กันตอบ จากนั้นครูจึงสรุปว่าการแสดง บทบาทสมมตินั้น คืออะไร แล้วบอกว่าวันนี้จะใช้การแสดงบทบาทสมมติในการเรียนรู้ เรื่อง ความ ซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น

5.2 ขั้นกิจกรรมการเรียนรู้

5.2.1 ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม 4 กลุ่ม ๆ ละ 10 คน โดยนับเลข 1-4 ให้นักเรียนที่ นับเลขเดียวกันแยกออกมาเพื่อเข้ากลุ่มเดียวกัน และเรียกชื่อกลุ่มตามหมายเลขที่นักเรียนนับ

5.2.2 เมื่อนักเรียนเข้ากลุ่มแล้วให้นักเรียนในแต่ละกลุ่มร่วมกันเสนอชื่อหัวหน้า กลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรมกลุ่ม และเลขานุการกลุ่มเพื่อบันทึกสรุปการทำกิจกรรม

5.2.3 ครูแจกใบความรู้ที่ 3.1 เรื่องการแสดงบทบาทสมมติให้ทุกกลุ่มศึกษา แล้ว แจกใบงาน ที่ 3.1, 3.2, 3.3 และ 3.4 ให้กลุ่ม 1, 2, 3 และ 4 ตามลำดับ ให้เวลา 30 นาที สำหรับ นักเรียนได้ร่วมกันศึกษาใบความรู้ และทำกิจกรรมในใบงาน โดยให้แต่ละกลุ่มนำเสนอการ ณ์ที่กำหนดในใบงานมาใช้เตรียมบท ในการแสดงบทบาทสมมติ และกำหนดผู้แสดงโดยให้หัวหน้า กลุ่มเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมกลุ่ม และเลขานุการกลุ่มเป็นผู้บันทึกข้อมูล

5.2.4 ให้แต่ละกลุ่มแสดงบทบาทสมมติโดยครูทำฉาก 4 ใบตามชื่อกลุ่ม เพื่อจับ กลุ่มที่จะแสดงก่อน และหลัง โดยให้เวลาในการแสดงแต่ละกลุ่มไม่เกิน 10 นาที พร้อมนำเสนอผล การอภิปรายกลุ่มตามหัวข้อที่กำหนดในใบงาน

5.2.5 เมื่อแต่ละกลุ่มดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้เสร็จให้เปิดโอกาสให้นักเรียนแต่ละกลุ่มซักถาม หรือแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่ยังสงสัย หรือมีแนวคิดแปลกแยกไปจากกลุ่มที่ แสดง แล้วครูสรุปปิดท้าย

5.3 ขั้นสรุป

5.3.1 ครูให้นักเรียนทุกคน ร่วมกันสรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญ และความจำเป็นของการมีความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น และช่วยกันวิเคราะห์ผลดี ผลเสีย ที่เกิด จากการมี หรือการขาดความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น รวมถึงแนวปฏิบัติตนที่แสดงถึงความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น แล้วครูสรุปอีกครั้งหนึ่ง

6. สื่อการจัดกิจกรรม

- 6.1 ใบความรู้ที่ 3.1 เรื่อง ตัวอย่างการแสดงบทบาทสมมติ 40 ชุด
- 6.2 ใบงานที่ 3.1 เรื่อง หลีกเลี่ยงกับบุตร 10 ชุด
- 6.2 ใบงานที่ 3.2 เรื่อง ช็อกกินไม่หมด คดกินไม่นาน 10 ชุด
- 6.3 ใบงานที่ 3.3 เรื่อง เด็กขายหนังสือพิมพ์ 10 ชุด
- 6.4 ใบงานที่ 3.4 เรื่อง เด็กขายไวโรจน์กับเงิน 10 ล้าน 10 ชุด
- 6.5 ฉลาก ช็อกกลุ่ม 4 ใบ
- 6.5 นาฬิกาจับเวลา

7. การวัดผลและประเมินผล

การวัดผล และประเมินผลใช้แบบสังเกตการแสดงบทบาทสมมติ และแบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ โดยพิจารณาจากประเด็น ดังต่อไปนี้

- 7.1 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม และการแสดงบทบาทสมมติ
- 7.2 การแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นความสำคัญ ความจำเป็น ผลดี ผลเสีย และสาเหตุของการขาดความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่นรวมถึงแนวทางแก้ไข
- 7.3 หากประเมินแล้วกลุ่มใดได้ผลการประเมินต่ำกว่า 80% ให้บันทึกแล้วสัมภาษณ์นักเรียนถึงสาเหตุที่ไม่ผ่านเกณฑ์ในประเด็นต่าง ๆ แล้วพูดคุยทำความเข้าใจให้นักเรียนมีความเข้าใจ และเห็นความสำคัญต่อการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น เพื่อการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ใบความรู้ที่ 3.1

เรื่อง การแสดงบทบาทสมมติ

การแสดงบทบาทสมมติ คือ การกำหนดหัวเรื่อง ปัญหา หรือ สร้างสถานการณ์ขึ้นมาให้คล้ายกับสภาพความเป็นจริง แล้วให้นักเรียนสวมบทบาท หรือแสดงบทนั้นตามความรู้สึกลึกซึ้ง และประสบการณ์ของนักเรียนที่คิดว่าควรจะเป็น ภายหลังการแสดงบทบาทสมมติจะต้องมีการอภิปรายเกี่ยวกับการแสดงออกทั้งด้านความรู้ และพฤติกรรมของผู้แสดงเพื่อการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์

องค์ประกอบของการแสดงบทบาทสมมติ

1. การกำหนดสถานการณ์สมมติ หัวข้อเรื่องหรือปัญหา
2. การกำหนดบทบาทสมมติที่ต้องการ พร้อมรายละเอียด
3. การแสดงบทบาทสมมติ
4. กติกาควบคุมการแสดงบทบาทสมมติ ได้แก่ การรักษาเวลา ไม่แสดงสิ่งลามกอนาจาร ไม่ใช้คำหยาบคาย ใช้อุปกรณ์ประกอบการแสดงที่ไม่เป็นอันตราย เป็นต้น
5. การอภิปรายที่เกี่ยวกับความรู้ ความรู้สึก และพฤติกรรมการแสดงบทบาทสมมติ
6. การสรุปผลการเรียนรู้

ใบงานที่ 3.1

กรณีตัวอย่าง เรื่องที่ 1 หญิงหม้ายกับบุตร

หญิงหม้ายคนหนึ่ง จอดแพอยู่ที่พระนครศรีอยุธยา มีความประสงค์จะให้บุตรได้เล่าเรียน มีความรู้ จึงพาบุตรมาส่งที่สถานีรถไฟจะให้มาอยู่กับลุง และเรียนหนังสือที่โรงเรียนในกรุงเทพฯ หญิงคนนี้เป็นคนจน ตั้งแต่สามีถึงแก่กรรมแล้ว ก็ได้อาศัยการค้าขายเลี้ยงตัวมาจนบัดนี้ เก็บเล็กประสมน้อย ได้เงินพอตัดเสื้อตัดกางเกงให้บุตร และเหลืออีกนิดหน่อยก็สำหรับเป็นค่ารถไฟ และค่าหนังสือเท่านั้น

เมื่อพาบุตรมาตามทางจึงพูดแก่บุตร ว่า อายุเจ้าครบ 12 ปี เมื่อวานนี้ ถ้าจะครบเอาพรุ่งนี้ ก็เจ็ดทีเดียว จะได้เสียค่ารถไฟแค่เพียงครั้งหนึ่ง เหลืออีกครั้งหนึ่งเก็บเอาไว้ซื้ออะไรกินที่บางกอก แต่นี่อายุเต็ม 12 ปีเสียแล้วจะต้องเสียเต็มราคาเท่ากับผู้ใหญ่ แม้ที่ไม่มีเงินที่จะให้เจ้าไปซื้ออะไรกินอีก

บุตรเหงงนุดมารดา แล้วอ้อนวอนว่า “นอกจากค่าหนังสือ และค่ารถไฟนี้ แม่จะไม่ให้เงินติดตัวไปข้างสักนิดหน่อยหรือ” พูดดังนั้นแล้วก็ทำตาแดง ๆ มารดามีความเวทนาแทบจะให้นเงินที่เหลืออยู่ไปแก่บุตรทั้งหมด แต่หากงอนใจให้ไม่ได้ เพราะมีบุตรเล็ก ๆ ที่ต้องเลี้ยงอีกหลายคน จึงมิให้

พอไปถึงสถานีไปขอซื้อตั๋วให้บุตรสำหรับไปกรุงเทพฯ เจ้าพนักงานขายตั๋วแลเห็นรูปร่างเด็กเป็นเด็กเล็กจึงถามว่า “ตัวเด็กครึ่งราคาหรือจ๊ะ” หญิงหม้ายนั่งอยู่สักครู่หนึ่ง ทำให้บุตรใจเด๋น นึกว่ามารดาจะตอบแต่กระอ้อมกระแอ้มค่อย ๆ ว่า “จ๊ะ” หรือนั่งเสียเป็นแต่เพียงพยักหน้ารับก็ได้ แต่มารดาก็หาได้ทำดังนั้นไม่ นั่งอยู่สักครู่หนึ่งแล้วกลับตอบว่า “ไม่ใช่จ๊ะ อายุเกิน 12 ปีแล้ว ตามข้อบังคับของการรถไฟ เห็นจะต้องเสียเต็มราคาเหมือนผู้ใหญ่กระมัง” เจ้าพนักงานก็ขายตั๋วอย่างสำหรับผู้ใหญ่ให้ หญิงหม้ายรับ และส่งให้บุตร แล้วกล่าวโดยอ้อมย่องว่า “ลูกเอ๋ย นี่แน่ะ ตัวกับค่าจริง เก็บเอาไว้ใส่กระเป๋าวัวเถิด ดีกว่าได้เงินสองสามสลึง เพราะพูดพลกอลงเขา”

พอส่งบุตรขึ้นรถไฟ และลากันเสร็จแล้ว รถไฟก็ออก บุตรรู้สึกในใจว่า ที่มารดาบอกความจริงแก่เขานั้น เป็นการถูกแล้ว ยิ่งเมื่อถึงกลางทาง คนตรวจตั๋วมาขอดูตั๋ว ยิ่งรู้สึกว่ มารดาทำถูกยิ่งขึ้น เพราะถ้าถือตัวครึ่งราคา อันเป็นตัวไม่แสดงความจริงแล้ว จะแลดูหน้าคนตรวจตั๋วอย่างไรได้ แต่ก็มีตัวที่แสดงความจริง ได้ชื่อว่า เป็นผู้เดินทางอันสุจริตแท้แล้ว จะดูหน้าใคร ๆ ก็ได้ ไม่ต้องมีความสะทกสะท้าน เมื่อคนตรวจตั๋วส่งตัวคืนให้ แล้วพยักหน้าบอกว่า “ถูกต้องแล้ว” คำนี้ดังก้องอยู่ในใจของเด็กนั้น ทำให้ไม่ลืมคำจริงของมารดาเลย เมื่อรถไฟมาถึงกรุงเทพฯ เวลาค่ำ และเด็กก็ได้พบกับลุงผู้มาคอยรับอยู่แล้วจึงเดินตามลุงออกจากสถานีไป

ลูกเอ๋ย นี่แหละ ตัวกับคำจริง เก็บเอาใส่กระเป๋าวัวเถิด ดีกว่าได้เงินสองสามสลึง เพราะพูดปด
หลอกหลวงเขา

เวลาส่งตัวขึ้นให้ที่ทางออก ถึงแม้ว่ากระเป๋าวัวไม่มีเงินติดเลยก็ได้รับความรู้สึกอึดใจเป็น
อย่างยิ่ง ในการที่ไม่ได้รับความรู้สึกอึดใจเป็นอย่างยิ่ง ในการที่ไม่ได้หลอกหลวงปิดบังเงิน
ค่าโดยสารของการรถไฟไว้ครึ่งหนึ่ง

ต่อมาภายหลัง เมื่อเด็กคนนั้นจะแสดงสิ่งใดที่ไม่จริง ก็นึกถึงคำของมารดาที่สถานี และ
คำว่าถูกต้องแล้วของคนตรวจตั๋วในรถไฟได้เสมอ ทำให้แสดงความเท็จออกมาไม่ได้ บทเรียนใด
ในโรงเรียนทั้งหมดที่ได้เรียนนั้น ไม่มีอะไรจะมีราคามากกว่าบทเรียนที่ได้รับจากมารดา และใส่มา
ในกระเป๋าวัวเปล่าแทนเงินที่จะโกงการรถไฟได้ เมื่อครั้งขึ้นรถไฟจากสถานีพระนครศรีอยุธยา
แต่เล็กๆ นั้นเลย (บุรุษย์ ศิริมหาสาคร, 2546, หน้า 104-107)

หัวข้ออภิปราย

1. ถ้านักเรียนเป็นหญิงหม้าย ท่านจะบอกความจริงกับคนขายตั๋วหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

2. การที่หญิงหม้ายซื้อตั๋วเต็มราคาให้กับลูก ก่อให้เกิดผลดีผลเสียอย่างไร

.....

.....

.....

3. ถ้าหญิงหม้ายซื้อตั๋วเด็กครึ่งราคาให้กับลูก จะก่อให้เกิดผลดี ผลเสียอย่างไร

.....

.....

.....

4. ให้สรุปข้อคิดหรือสุภาษิตสอนใจที่ได้จากเรื่องนี้

.....

.....

.....

ใบงานที่ 3.2

กรณีตัวอย่าง เรื่องที่ 2 ซื้อกินไม่หมด คดกินไม่นาน

เด็กหญิงสองคนเป็นแม่ค้า ตั้งร้านอยู่ติดกัน คนชื่อ วิภา ขายผลไม้ ส่วนคนชื่อ วาริ ขายปลา ขณะนั้นมีหญิงคนหนึ่งต้องการซื้อผลไม้ จึงพูดว่า “แดงโมลูกนี้ใหญ่ดีจริง ราคาเท่าไร” วิภาจึงตอบว่า “เหลือแต่ลูกนี้ใบเดียว มันใหญ่ดีก็จริง แต่มีจุดเน่าเสียแล้ว” จากนั้นจึงพลิกแดง ให้หญิงคนนั้นดู หญิงคนนั้น พูดว่า “อ้อ ! ถ้ามีจุดเสียแล้ว ก็ไม่เอาล่ะ” แต่ก็นึกชมเชยอยู่ในใจว่า ถึงจะเป็นเด็ก แต่ก็มีคามซื่อตรงต่อลูกค้า แล้วหญิงคนนั้น ก็หันไปร้านของวาริ ถามว่า “นี่ปลาสดหรือ” วาริรับตอบว่า “จะ ปลานี้ จับเมื่อเช้านี้เอง” หญิงผู้นั้น จึงซื้อปลาตัวนั้นไป

วาริจึงพูดกับวิภาว่า “เธอเป็นคนโง่แท้ ๆ ไม่ควรซื้อจุดเสียของแดงโมให้เขาดู ทำให้ขายของไม่ได้ ดูเราซิ ปลาจับไว้ตั้งแต่เมื่อวาน ยังขายได้ราคาเหมือนปลาจับใหม่ ๆ ถ้าเธอไม่บอกเขาคงไม่รู้ ว่าแดงโมเสีย” วิภาเอามือจับกองสตางค์ที่ขายได้แล้วพูดว่า “เราไม่อยากพูดปดเพื่อเงินเพียงเล็กน้อย ไม่เชื่อคอยดูต่อไปว่า เราได้ลูกค้าเพิ่มขึ้นอีกคนหนึ่ง ส่วนเธอได้เสียลูกค้าไปอีกคนหนึ่งแล้ว”

เช้าวันต่อมา ผู้หญิงคนนั้น มาซื้อผักผลไม้ของวิภาจนเกือบหมด แต่ไม่ได้ซื้อปลาของวาริเลยแม้แต่ตัวเดียว และเป็นลูกค้าประจำของวิภา เพราะรู้ว่า ของที่วิภาขายให้นั้น ล้วนแต่เป็นของดี

ครั้นต่อมา ผู้หญิงคนนั้น ต้องการคนซื้อที่จะช่วยดูแลร้านของตน จึงชักชวนวิภามาอยู่ด้วย เขารักใคร่ไว้วางใจวิภา ภายหลังได้ให้วิภามีส่วนในร้านขายของ ทำให้วิภามีฐานะดีขึ้น จากคนดูแลร้านเป็นเจ้าของร้านคนหนึ่ง (บุรชัย ศิริมหาสาคร, 2546, หน้า 108-109)

หัวข้ออภิปราย

1. ความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่นของวิภา ก่อให้เกิดผลดีต่อวิภาอย่างไร

2. ความไม่ซื่อสัตย์ต่อผู้อื่นของวาริ ก่อให้เกิดผลเสียต่อวาริอย่างไร

3. ให้สรุปข้อคิดสอนใจที่ได้จากเรื่องนี้

หัวข้ออภิปราย

1. เพราะเหตุใด ชายผู้นั้นจึงให้เงิน 30 บาท แก่เด็กขายหนังสือพิมพ์

.....

.....

.....

2. เพราะเหตุใด เด็กขายหนังสือพิมพ์จึงรับเงิน 30 บาท ของชายผู้นั้น ด้วยความภาคภูมิใจ

.....

.....

.....

3. นักเรียนคิดว่า ถ้านักเรียนเก็บเงินของชายผู้นั้น ไปเป็นของตนเองโดยไม่ยอมคืนเจ้าของ นักเรียน จะเกิดความรู้สึกอย่างไร

.....

.....

.....

4. นักเรียนให้สรุปข้อคิดสอนใจที่ได้จากเรื่องนี้

.....

.....

.....

ใบงานที่ 3.4

กรณีตัวอย่าง เรื่องที่ 4 เด็กชายวิโรจน์กับเงิน 10 ล้าน

ในคืนวันหนึ่ง ระหว่างที่อุณสุเทพกำลังเดินทางกลับจากทำธุระที่กรุงเทพฯ ได้แวะซื้อ น้ำที่ร้านขายของใน อ.ท่าแซะ จ.ชุมพร เมื่อกลับถึงบ้าน ตกใจมากที่รู้ว่า กระเป๋าเอกสารหาย จึงรีบโทรศัพท์ไปตามที่ต่าง ๆ ที่คิดว่า จะลืมทิ้งไว้ แต่ก็ไม่มีแว้วว่า จะพบ

ประมาณ 2 ทุ่มของคืนเดียวกัน ขณะที่ ด.ช.วิโรจน์ กำลังเก็บของเข้าร้าน ก็บังเอิญ เหลือบไปเห็นกระเป๋าเอกสาร (ซึ่งอุณสุเทพทำตกไว้ขณะเปิดประตูรถ) จึงรีบนำไปให้ ลุง และป้า เมื่อเปิดดู พบเอกสารสำคัญ ญญแจตู้เซฟ สร้อยคอทองคำ นาฬิกาโรเล็กซ์ และธนบัตรจำนวนมาก รวมมูลค่ากว่า 10 ล้านบาท

สิ่งของมีค่าทั้งหมดนี้ พวกเขาจะเก็บไว้เป็นสมบัติของตัวเองก็ได้ แต่ไม่ทำ กลับรักษาไว้ อย่างดี แล้วโทรศัพท์ติดต่อให้เจ้าของมารับคืน

การกระทำของ ด.ช. วิโรจน์ ตลอดจนลุง และป้า นับเป็นตัวอย่างที่ดีในการช่วยส่งเสริม ให้ทุกคนในสังคมไทย รู้จักมีน้ำใจ ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกัน และกัน ธนาคารกสิกรไทยรู้สึกชื่นชม ประทับใจ และขอยกย่องในสิ่งที่พวกเขาได้กระทำ

อย่าปล่อยให้ความแตกต่างใด ๆ มาเป็นช่องว่างในการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

(บุรชัย สิริมหาสาคร, 2546, หน้า 112-114)

หัวข้ออภิปราย

1. นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไร ต่อการกระทำของเด็กชายวิโรจน์

2. ถ้ามีคนบางคนบอกว่า “เด็กชายวิโรจน์เป็นคนโง่ ที่พบเงินมากมายขนาดนั้น แล้วยังไม่เอามาเป็นของตนเอง ทั้ง ๆ ที่ไม่มีใครรู้ โอกาสทองเช่นนี้ มิใช่หาได้ง่าย ๆ น่าเสียดายแทน” นักเรียนจะมีวิธีการพูด เพื่อเปลี่ยนความคิดของผู้ที่กล่าวคำเช่นนี้ได้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ให้สรุปข้อคิดสอนใจที่ได้จากเรื่องนี้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสังเกตการแสดงบทบาทสมมติ

กลุ่มที่..... ชื่อ - สกุล	การมีส่วนร่วม ในกลุ่ม	กำหนด บทบาท ตรง ประเด็น	การแสดง บทบาท สมมติ	ความคิด ริเริ่ม สร้างสรรค์	สรุปข้อคิด ได้ตรง ประเด็น และ ครอบคลุม	รวม
	1-4	1-4	1-4	1-4	1-4	20
1.						
2.						
3.						
4.						
5.						
6.						
7.						
8.						
9.						
10.						

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

เกณฑ์การประเมิน มีดังนี้

4 = ดีมาก

3 = ดี

2 = ปานกลาง

1 = พอใช้

แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้

พฤติกรรม (จากการตอบ คำถาม/แสดง ความคิดเห็น) กลุ่มที่..... รายชื่อ	เข้าใจ ความหมาย ของความ ซื่อสัตย์ ต่อผู้อื่น			เข้าใจ ความสำคัญ และความ จำเป็นของ การมีความ ซื่อสัตย์ต่อ ผู้อื่น			รู้ผลดี และ ผลเสียของ การมี และ การขาด ความ ซื่อสัตย์ต่อ ผู้อื่น			รู้สาเหตุและ แนวทางการ แก้ปัญหาการ ขาดความ ซื่อสัตย์ต่อ ผู้อื่น			มีเจตคติที่ดี ในการมี ความ ซื่อสัตย์ ต่อผู้อื่น			หมายเหตุ (ระบุสาเหตุ ในกรณีที่ นักเรียนได้ คะแนน 1 คะแนน)
	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	
1.																
2.																
3.																
4.																
5.																
6.																
7.																
8.																
9.																

เกณฑ์การประเมิน

ระดับเกณฑ์

ดี

พอใช้

ปรับปรุง

ระดับคะแนน

3

2

1

แผนการดำเนินงานกิจกรรมหน่วยที่ 4

เรื่อง ความประหยัด

วัตถุประสงค์

เมื่อสิ้นสุดการเรียนรู้ในแผนการดำเนินงานกิจกรรมหน่วยที่ 3 นักเรียนมีความสามารถ ดังนี้

1. มีความรู้ ความเข้าใจในปัญหา ความสำคัญ และความจำเป็นของการเป็นผู้มีความประหยัด และการดำเนินตามแนววิถีชีวิตพอเพียง
2. มีเจตคติที่ดีต่อการเป็นผู้มีความประหยัด และการดำเนินตามแนววิถีชีวิตพอเพียง
3. สามารถวิเคราะห์ปัญหา และเสนอแนะแนวทางการพัฒนาตนให้เป็นผู้ที่มีความประหยัด และการดำเนินตามแนววิถีชีวิตพอเพียงได้

เนื้อหา

กิจกรรมการเรียนรู้ หน่วยที่ 1 สวัสดิคุณประหยัด

กิจกรรมการเรียนรู้ หน่วยที่ 2 การใช้ชีวิตอย่างพอเพียง

กิจกรรมการเรียนรู้ หน่วยที่ 1 สวัสดิคุณประหยัด

เวลา 4 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 1.1 เพื่อให้นักเรียนเข้าใจความหมาย ความสำคัญ และความจำเป็นของการเป็นผู้ที่มีความประหยัด และรู้ผลดีของความประหยัด และผลเสียของความฟุ่มเฟือย
- 1.2 เพื่อให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเป็นผู้มีความประหยัด
- 1.3 เพื่อให้นักเรียนสามารถบอกแนวปฏิบัติตนที่แสดงถึงความเป็นผู้มีความประหยัดและสามารถทำโครงการเพื่อส่งเสริมความประหยัดได้

2. แนวคิด

การแสดงออกของนักเรียนในเรื่องของการใช้เงิน ใช้เวลา และสิ่งของเครื่องใช้ของตนเอง หรือส่วนรวมให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่าที่สุด เช่น

การประหยัดทรัพย์ คือ การรู้จักอดออม ซื้อในสิ่งที่จำเป็น โดยเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด แต่ได้รับประโยชน์มากที่สุด รู้จักวางแผนการใช้จ่ายเงินให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า ยับยั้งความต้องการของตนเอง อันมีผลทำให้ใช้เงินอยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม

การประหยัดเวลา คือ การรู้จักวางแผนใช้เวลาของตนให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าที่สุด ได้แก่ การใช้เวลาเดินทางไปโรงเรียน เดินทางกลับบ้าน ศึกษาเล่าเรียน ทำแบบฝึกหัด ทบทวนบทเรียนหาความรู้เพิ่มเติม การพักผ่อน การทำงานอดิเรก ช่วยเหลือครอบครัว และสังคม

การประหยัดสิ่งของเครื่องใช้ คือ การรู้จักใช้สิ่งของเครื่องใช้ของตนเอง และส่วนรวมให้เกิดประโยชน์คุ้มค่ามากที่สุด รักษาซ่อมแซมสิ่งของเครื่องใช้ให้ใช้งานได้อยู่เสมอ ไม่ใช้อย่างฟุ่มเฟือย เกินความจำเป็น รวมไปถึงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติของส่วนรวมอย่างคุ้มค่า ได้แก่ ไฟฟ้า น้ำประปา

3. เทคนิค กระบวนการกลุ่ม (Group Process) กระบวนการสร้างความตระหนัก (Awareness Conformation) และการเรียนรู้แบบโครงการ (Project Method)

4. เนื้อหาการเรียนรู้

การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความประหยัดโดยใช้กระบวนการกลุ่มบนพื้นฐานของกระบวนการสร้างความตระหนัก เป็นกระบวนการที่มุ่งฝึกให้นักเรียนเกิดความสนใจ เอาใจใส่ รับรู้ และเห็นคุณค่าในปรากฏการณ์ และพฤติกรรมต่าง ๆ ทั้งที่เป็นรูปธรรม และนามธรรม

ที่เกิดขึ้นในสังคมหรือข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่ครูต้องการให้เกิดความตระหนักเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ เอาใจใส่ และเห็นคุณค่า มีการวิเคราะห์ และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุ ผลดี ผลเสีย ที่จะเกิดขึ้นทั้งในระยะสั้น ระยะยาว แล้วให้นักเรียนอภิปรายหาข้อมูลหรือหลักฐาน สนับสนุนคุณค่าของสิ่งที่ต้องตระหนัก ควบคู่ไปกับการเรียนรู้แบบโครงงานที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ศึกษา ค้นคว้า และลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามความสนใจ ความถนัด และความสามารถของตนเอง ซึ่งอาศัยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ หรือกระบวนการอื่น ๆ ที่เป็นระบบ ไปใช้ในการศึกษา หากตอบในเรื่องนั้น ๆ ภายใต้อำนาจแนะนำ ปรีกษา และความช่วยเหลือจากครูหรือผู้เชี่ยวชาญ เริ่มตั้งแต่การเลือกเรื่องหรือหัวข้อที่จะศึกษา การวางแผน การดำเนินงานตามขั้นตอนที่กำหนด ตลอดจนการนำเสนอผลงาน ซึ่งในการจัดทำโครงงานนั้นสามารถทำได้ทุกระดับชั้น อาจเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม จะกระทำในเวลาเรียนหรือนอกเวลาเรียนก็ได้

5. กระบวนการจัดกิจกรรม

5.1 ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม

5.1.1 ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ แล้วตั้งคำถามให้นักเรียนช่วยกันตอบว่า ทำอย่างไรเราจึงจะมีชีวิตอยู่อย่างพอเพียง และไม่มีหนี้สินติดตัว จากนั้นครูสรุปว่าต้องใช้คุณประหยัด นั่นคือ คุณค่าของความประหยัดนั่นเอง

5.2 ขั้นกิจกรรม

5.2.1 ครูแจกใบความรู้ที่ 1.1 เรื่อง ผลของการขาดความพอเพียง ให้นักเรียนศึกษา แล้วตั้งคำถามเพื่อถามนักเรียนว่าอะไรเป็นสาเหตุของปัญหาเหล่านี้ แล้วเราจะแก้ปัญหานี้ได้อย่างไร

5.2.2 ครูนำเสนอหัวข้อความประหยัดว่า จะสามารถช่วยแก้ปัญหาการดำเนินชีวิตในสถานะที่สังคมกำลังประสบกับวิกฤติทางเศรษฐกิจได้อย่างไร แล้วถามนักเรียนถึง ความหมาย ความสำคัญ และความจำเป็นของความประหยัดว่ามีอย่างไร จากนั้นให้นักเรียนร่วมกันเสนอหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับความประหยัดว่า เราสามารถจะประหยัดอะไรได้บ้าง เพื่อเป็นหัวข้อในการในการจัดทำเป็นโครงงาน

5.2.3 ครูให้นักเรียนที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกันรวมกลุ่มกัน ทำการเลือกหัวหน้ากลุ่มเพื่อเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ และเลขานุการกลุ่ม เป็นผู้จดบันทึก

5.2.5 ครูแจกใบความรู้ที่ 1.2 เรื่อง การจัดทำโครงงานประเภทสำรวจเพื่อส่งเสริมความประหยัด เพื่อให้นักเรียนร่วมกันศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการเขียนเค้าโครงโครงงานในหัวข้อที่นักเรียนสนใจ โดยให้นักเรียนทำเพียงขั้นตอนที่ 2.3 ในใบความรู้ คือ การเขียนเค้าโครงของโครงงานที่นักเรียนสนใจ

5.2.6 ครูแจกใบงานที่ 1.1 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม โดยครูควรมีส่วนร่วมในการร่วมกันเขียนเค้าโครงโครงงานของนักเรียน คอยให้คำปรึกษา แนะนำ วิเคราะห์ความเป็นไปได้ของจุดประสงค์ในโครงงาน ร่วมคิดวิธีการศึกษาที่หลากหลาย เลือกวิธีการศึกษาที่สามารถทำได้ เลือกแหล่งข้อมูลที่มีความเหมาะสมและให้นักเรียนในกลุ่มแบ่งงานกันทำตามความเหมาะสม เช่น การค้นคว้าข้อมูลที่สามารถถามจากครู หรือผู้รู้ในโรงเรียน ข่าวสาร บทความ จากหนังสือหรือวารสารต่าง ๆ จากห้องสมุด หรือจากการใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้น นอกจากนี้ควรให้นักเรียนได้ออกไปสัมผัสกับสภาพความเป็นจริงจากสถานที่ หรือบุคคลทั้งภายใน และภายนอกโรงเรียน เช่น การไปสัมภาษณ์ผู้ดำเนินการกลุ่มออมทรัพย์ต่าง ๆ สภาพการใช้ทรัพยากรอย่างไม่รู้คุณค่า สัมภาษณ์บุคคลที่ประสบความสำเร็จในด้านการเรียนว่า มีการแบ่งการใช้เวลาในแต่ละวันให้เกิดประโยชน์สูงสุดอย่างไร การสำรวจการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ภายในโรงเรียน เช่น การใช้น้ำ ไฟฟ้า วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ว่าใช้อย่างประหยัด และเกิดผลคุ้มค่าหรือไม่เพียงใด เป็นต้น โดยครูควรเตรียมการเกี่ยวกับการเชิญบุคคล หรือประสานหน่วยงานต่าง ๆ ไว้ก่อนดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งต้องอาศัยการคาดการณ์เอาไว้ล่วงหน้าว่าประเด็นความประหยัดใดบ้างที่นักเรียนน่าจะเลือกทำการศึกษาเพื่อเตรียมแหล่งข้อมูลไว้ให้นักเรียนได้เขียนเค้าโครง โครงงานให้สำเร็จ ภายในเงื่อนไขของเวลาที่กำหนด

5.2.7 ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม นำเสนอเค้าโครงโครงงานที่นักเรียนได้ร่วมกันจัดทำขึ้น แล้วให้เพื่อนในกลุ่มอื่น ๆ ร่วมกันอภิปรายถึง เหตุผลที่จัดทำโครงงาน ความเป็นไปได้ ประโยชน์ที่จะได้รับจากโครงงานนี้

5.3 ขั้นสรุป

5.3.1 ครูให้นักเรียนทุกคนร่วมกันสรุปความเห็นเกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญ และความจำเป็นของความประหยัด ผลดีของความประหยัด ผลเสียของความฟุ่มเฟือย และแนวปฏิบัติที่แสดงถึงความเป็นผู้มี ความประหยัดอีกครั้งหนึ่ง พร้อมเสนอแนะให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม นำเค้าโครงของโครงงานที่นักเรียนคิดไปปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรมต่อไป

6. สื่อการจัดกิจกรรม

6.1 ใบความรู้ที่ 1.1 เรื่อง ผลของการขาดความพอเพียง 40 ชุด

6.2 ใบความรู้ที่ 1.2 เรื่อง การจัดทำโครงงานประเภทสำรวจเพื่อส่งเสริมความประหยัด 40 ชุด

6.3 ใบงานที่ 1.2 เรื่อง การจัดทำเค้าโครงโครงงานเพื่อส่งเสริมความประหยัด 40 ชุด

7. การวัดผลและประเมินผล

การวัดผล และประเมินผลใช้แบบประเมินการทำการกิจกรรมกลุ่ม และแบบสังเกต พฤติกรรมการเรียนรู้โดยพิจารณาจากประเด็น ดังต่อไปนี้

7.1 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการกลุ่ม

7.2 การแสดงความคิดเห็นในความหมาย ความสำคัญ ความจำเป็นของการเป็นผู้มีความ ประหยัด ผลดีของความประหยัด ผลเสียของความฟุ่มเฟือย และแนวปฏิบัติคนที่แสดงถึงความเป็น ผู้มีความประหยัด

7.3 หากประเมินแล้วนักเรียนได้ผลการประเมินต่ำกว่า 80% ให้บันทึกแล้วสัมภาษณ์ นักเรียนถึงสาเหตุที่ไม่ผ่านเกณฑ์ในประเด็นนั้นๆ แล้วพูดคุยทำความเข้าใจถึงปัญหา และแนวทาง การแก้ไข เพื่อให้ นักเรียนมีความเข้าใจ และเห็นความสำคัญต่อการเป็นผู้มีมีเจตคติที่ดีต่อการเป็น ผู้มีความประหยัด

ใบความรู้ที่ 1.1

เรื่อง ผลของการขาดความพอเพียง

ย้อนคดี "รักเกียรติ"

เมื่อวันที่ 28 ต.ค. 2546 องค์คณะผู้พิพากษาศาลฎีกา แผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองนั่งบัลลังก์อ่านคำพิพากษา ในคดีที่นายรักเกียรติ สุขธนะ อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข มีความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการฐานเรียกรับสินบน 5,000,000 บาท จากบริษัทผู้ค้ายา และเอื้อประโยชน์ต่อพวกพ้องในการยกเลิกประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง การกำหนดราคากลางจำหน่ายยา และเวชภัณฑ์ ให้แก่โรงพยาบาลของรัฐ ตามบัญชียาหลักแห่งชาติ เมื่อวันที่ 15 ธ.ค. 2540 โดยมีได้กำหนดราคากลางยาขึ้นมาใหม่ จึงเป็นเหตุให้บริษัทไทยนครพัฒนา และบริษัท ทีแอนด์พี เฮลท์แคร์ จำกัด ได้จำหน่ายยาในราคาที่สูงกว่าราคากลาง ทั้งนี้จำเลยได้รับเงินเป็นแคชเชียร์เช็ค จำนวน 5 ล้านบาท จากนายสุกชัย วีระวงษ์ รองกรรมการผู้จัดการบริษัท ไทยนครพัฒนา เมื่อวันที่ 11 ส.ค. 2541 ตามพยานหลักฐาน ศาลจึงถือว่าจำเลยได้กระทำความผิดฐานเรียกรับทรัพย์สิน เพื่อดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง ขณะดำรงตำแหน่ง โดยศาลรับฟังข้อเท็จจริงว่า จำเลยมีความผิดตามพระราชบัญญัติประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 149 ประกอบกับการที่จำเลยเป็น ส.ส. เป็นรัฐมนตรี และทนายความ แต่ยังทำทุจริตเสียเอง จึงมีมติเป็นเอกฉันท์ 9 เสียง พิพากษาให้ลงโทษสถานหนัก จำคุก 15 ปี โดยไม่มีการลดหย่อน และให้ออกหมายจับนายรักเกียรติ นับตั้งแต่วันที่คำพิพากษาเป็นต้นไป สำหรับการอ่านคำพิพากษาในครั้งนี้ ถูกเลื่อนมาจากเมื่อวันที่ 19 ก.ย. ในปีเดียวกัน ซึ่งครั้งนั้นนายรักเกียรติ ไม่เดินทางไปฟังคำพิพากษตามนัด จนถูกศาลออกหมายจับ และสั่งปรับนายประกันเป็นเงิน 2,500,000 บาท

การนัดอ่านคำพิพากษาของศาลฎีกา แผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ในวันที่ 28 ต.ค. ซึ่งกำหนดไว้ในเวลา 14.00 น. มีเพียงทนายความของนายรักเกียรติ รวมทั้งสื่อมวลชนอีกจำนวนหนึ่งเท่านั้น ที่ไปร่วมฟังคำพิพากษา ขณะที่นายรักเกียรติไม่ได้เดินทางไปด้วย โดยมีกระแสข่าวว่า ได้เดินทางหลบหนีออกไปต่างประเทศแล้ว ทั้งนี้ทนายของนายรักเกียรติให้สัมภาษณ์อยู่เสมอว่า ไม่สามารถติดต่อกับนายรักเกียรติได้ ก่อนหน้านั้นเมื่อวันที่ 30 ก.ย. 2546 ศาลฎีกา แผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ได้พิพากษาให้ยึดทรัพย์สินของนายรักเกียรติ จำนวน 233,880,000 บาท ซึ่งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ชี้มูลว่าร้ายชัดปกติ และไม่สามารถชี้แจงถึงที่มาของทรัพย์สินเหล่านั้นได้ รวมทั้งก่อนหน้านั้นศาลรัฐธรรมนูญได้พิพากษานายรักเกียรติ ห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลา 5 ปี

ฐานแจ้งบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินอันเป็นเท็จมาครั้งหนึ่งแล้ว สำหรับบัญชีทรัพย์สินที่ ป.ป.ช. ส่งไปให้อัยการพิจารณารายละเอียดในเบื้องต้น มีประมาณ 44 รายการ ซึ่งทรัพย์สินส่วนใหญ่เป็นที่ดิน น.ส.3 ก. ใน จ.อุดรธานี เลข ปทุมธานี และในกรุงเทพฯ พร้อมบ้านพักอาศัยย่านแจ้งวัฒนะ และรถยนต์อีก 2 คัน และจากการประเมินมูลค่าทรัพย์สินรวม เพื่อจะตรวจยึดได้ในเบื้องต้น คาดว่า น่าจะสูงเกือบร้อยล้านบาท ส่วนทรัพย์สินอื่นที่เป็นเงินฝากในธนาคาร เครื่องประดับต่าง ๆ และทองรูปพรรณ รวมทั้งหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ จากการตรวจสอบไม่ปรากฏหลักฐานสิทธิการครอบครองในชื่อของนายรักเกียรติ ภรรยา และบุตร แต่อย่างใด

อย่างไรก็ตาม เมื่อวันที่ 24 เม.ย. 2545 ศาลฎีกาได้พิพากษาให้จำคุกนายจิรายุ จรัสเสถียร อดีตที่ปรึกษานายธีระวัฒน์ ศิริวันสานท์ อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการสาธารณสุข และคนใกล้ชิดของ นายรักเกียรติ เป็นเวลา 6 ปี ฐานทุจริตต่อหน้าที่เกี่ยวกับการจัดซื้อยาและเวชภัณฑ์เช่นเดียวกัน โดยขณะนี้นายจิรายุ ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำ (คม ชัด ลึก, 2547, เข้าถึงได้จาก <http://www.komchadluek.net/news/2004/10-31/p1-15252410.html>)

(เนื้อหาในบทความสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม)

ใบความรู้ที่ 1.2

เรื่อง การจัดทำโครงการประเภทสำรวจเพื่อส่งเสริมความประหยัด

การจัดทำโครงการประเภทสำรวจ เป็นการศึกษา สำรวจ และรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่นักเรียนต้องการศึกษา หลังจากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้มาจัดกระทำให้เป็นระบบ ระเบียบ เป็นหมวดหมู่ สื่อความหมาย แล้วนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ตาราง กราฟ แผนภูมิ และคำอธิบายประกอบ เพื่อให้เห็นลักษณะหรือความสัมพันธ์ในเรื่องที่ศึกษาชัดเจนยิ่งขึ้น

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้

ขั้นตอน	กิจกรรมการเรียนรู้
1. การเลือกหัวข้อหรือ ปัญหา	1.1 ให้นักเรียนสำรวจความสนใจของตนเองในหัวข้อความประหยัดว่านักเรียนสนใจ และสามารถทำโครงการเพื่อแก้ปัญหา หรือสนับสนุนความประหยัดด้านใดได้บ้าง ให้รวมกลุ่มกันสำหรับผู้ที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกัน เพื่อร่วมทำโครงการตามหัวข้อที่นักเรียนสนใจ เช่น การประหยัดเงิน การประหยัดเวลา การประหยัดทรัพยากร เป็นต้น 1.2 ร่วมกันหาข้อมูลในหัวข้อที่สนใจจากแหล่งความรู้ ในโรงเรียน เช่น ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต ผู้รู้ เป็นต้น 1.3 ร่วมคิดหาความเชื่อมโยง โดยใช้ Mind Map
2.การวางแผน	
2.1 การกำหนดจุดประสงค์	2.1.1 คิดทบทวนไตร่ตรอง หาเหตุผลประกอบการตัดสินใจ ว่า “ต้องการอะไรจากการทำโครงการนี้” 2.1.2 พุดคุยกันในกลุ่มเพื่อให้เกิดความมั่นใจยิ่งขึ้น แล้วเขียนสิ่งที่ตนเองหรือกลุ่มต้องการ
2.2 การตั้งสมมติฐาน	2.2.1 พุดคุยกับเพื่อนในกลุ่ม เพื่อกำหนดคำตอบล่วงหน้า ซึ่งอาจมีหลายคำตอบ 2.2.2 ร่วมกันเลือกคำตอบที่คาดเดาว่าเหมาะสม และเป็นไปได้มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับหัวข้อ และจุดประสงค์ พร้อมเขียนสิ่งที่คาดเดาไว้เพื่อรอการพิสูจน์

ขั้นตอน	กิจกรรมการเรียนรู้
2.3 การกำหนดวิธีการศึกษา	2.3.1 คิดต่อเนื่องจากขั้นตอนที่2.1 และ2.2 ว่าจะศึกษาเรื่องนั้นว่าอย่างไร โดย ก. ถามเพื่อในกลุ่มว่ามีวิธีการใดที่จะศึกษาในหัวข้อนี้ได้ ข. เลือกวิธีการที่เหมาะสม และสามารถทำได้ในข้อจำกัดที่มีอยู่ ค. กำหนดขั้นตอนหรือวิธีการศึกษา และระยะเวลา หรือ - ศึกษาแหล่งความรู้ที่เกี่ยวข้อง - กำหนดวิธีการที่จะศึกษาจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ - กำหนดระยะเวลา - กำหนดวิธีนำเสนอผลงาน 2.3.2 นำข้อมูลตั้งแต่ขั้นตอนที่1-2 มาเรียบเรียงจัดทำเค้าโครงของโครงการ หมายเหตุ ให้นักเรียนทำถึงขั้นนี้แล้วนำเสนอ
3.การลงมือปฏิบัติ	3.1 ลงมือปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนด 3.2 บันทึกข้อมูลทุกขั้นตอน 3.3 ปรึกษาเพื่อนในกลุ่ม และครูเป็นระยะเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 3.4 ร่วมกันสรุปผลการปฏิบัติตามโครงการ
4. การเขียนรายงาน	4.1 ศึกษารูปแบบหรือวิธีการเขียนรายงานในลักษณะที่หลากหลาย 4.2 เลือกวิธีการเขียนรายงานที่เหมาะสม 4.3 เขียนรายงานประกอบด้วย - ปัญหาที่ทำการศึกษา - วัตถุประสงค์ของการศึกษา - วิธีดำเนินการค้นคว้า - อุปกรณ์หรือเครื่องมือ เครื่องใช้ - ข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ - ผลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า ตลอดจนประโยชน์ และข้อเสนอแนะต่าง ๆ 4.4 จัดทำเป็นเอกสารรูปเล่ม
5. นำเสนอผลงาน	5.1 ศึกษาการนำเสนอที่หลากหลาย แล้วเลือกวิธีที่เหมาะสม 5.2 เตรียมนำเสนอผลที่ได้จากการทำโครงการในหัวข้อ - กระบวนการศึกษา - ผลที่ได้จากการศึกษา

(ตัวอย่างโครงการ)

โครงการสำรวจสถานะการสูญเสียน้ำในโรงเรียนเทศบาล 2 หนองบัว

1. หลักการและเหตุผล

เนื่องจากการใช้น้ำประปาของโรงเรียนเทศบาล 2 หนองบัวในปีงบประมาณที่ผ่านมานี้มีปริมาณการใช้น้ำที่สูงมาก รวมแล้วต้องจ่ายค่าน้ำประปาสูงถึง 106,073.49 (รายงานเปรียบเทียบการใช้จ่ายค่าสาธารณูปโภคของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครอุบลราชธานี งบประมาณประจำปี 2543) ซึ่งไม่อาจทราบสาเหตุได้ว่าเป็นเพราะอะไรที่ทำให้ค่าใช้จ่ายสูงเช่นนี้ ประกอบกับสำนักงานการศึกษาเทศบาล นครอุบลราชธานี ได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดได้ดำเนินการให้บุคลากรในโรงเรียน ถือเป็นหลักปฏิบัติโดยเคร่งครัดที่จะลดปริมาณการใช้น้ำประปาในปีงบประมาณต่อไป จึงได้มีแนวคิดที่จะทำการสำรวจสถานะการสูญเสียน้ำประปาในโรงเรียนขึ้น เพื่อที่จะได้หาแนวทางในการแก้ปัญหาต่อไป

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อลดการสูญเสียน้ำประปาที่มีสาเหตุเกิดจากอุปกรณ์น้ำประปาชำรุดให้หมดไป
2. นำเสนอข้อมูลการสูญเสียน้ำไปอย่างเปล่าประโยชน์ เพื่อสร้างความตระหนักให้เกิดขึ้นกับบุคลากรในโรงเรียนที่จะใช้น้ำให้เกิดประโยชน์อย่างประหยัด
3. เพื่อกำหนดมาตรการประหยัดน้ำ และรณรงค์ให้บุคลากรในโรงเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการใช้น้ำอย่างมีจิตสำนึกที่ต่อเนื่องทั้งที่โรงเรียนและบ้านพักอาศัย

3. สถานที่

โรงเรียนเทศบาล 2 หนองบัว ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

4. ระยะเวลาดำเนินการ

1 สิงหาคม 2543 - 30 กันยายน 2544

5. ขั้นตอนในการจัดทำ

1. ประชุมกลุ่มเยาวชนเพื่อการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนเพื่อนำเสนอข้อมูลจำนวนเงินที่ทางโรงเรียนต้องจ่ายค่าน้ำประปาที่ใช้ในโรงเรียนในปีงบประมาณที่ผ่านมาว่ามีจำนวนเท่าไร

2. อภิปรายร่วมกันถึงสาเหตุและวิธีการที่ปรับปรุงแก้ไขให้ปริมาณการใช้น้ำลดลง

3. สรุปผลการอภิปรายและกำหนดวิธีการปฏิบัติ ดังนี้

- ทำการสำรวจจำนวนก๊อกน้ำที่ใช้อยู่ในระบบน้ำประปาของโรงเรียนทั้งหมด

โดยแยก

1) ก๊อกน้ำที่ดี คือ ก๊อกน้ำที่ใช้งานได้ตามปกติ

2) ก๊อกน้ำเสีย คือ ก๊อกน้ำที่ใช้งานไม่ได้เลย

3) ก๊อกน้ำรูด คือ ก๊อกน้ำที่ดีและเสียแต่น้ำรั่วไหล

- เตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ในการหาปริมาณน้ำที่รั่วไหลจากก๊อกน้ำที่ชำรุด ได้แก่ บีกเกอร์ นาฬิกาจับเวลา ภาชนะสำหรับใส่น้ำ

- ออกทำการตรวจปริมาณน้ำจากก๊อกน้ำที่ชำรุดว่าในเวลา 1 นาที จะมีน้ำรั่วไหลจากก๊อกที่ชำรุดแต่ละก๊อกจำนวนเท่าไร โดยตรวจแต่ละจุดจะทำการตรวจ 3 ครั้ง โดยเว้นระยะห่างกัน 1 สัปดาห์เพื่อนำมาหาค่าเฉลี่ย

- นำปริมาณน้ำที่ทำการตรวจได้มาคำนวณหาปริมาณการรั่วไหลเป็นชั่วโมง เป็นวัน เป็นเดือนและเปรียบเทียบเป็นเงินที่ต้องจ่าย

4. สรุปผลการสำรวจภาวะการณ์สูญเสีย นำข้อมูลทำการวิเคราะห์และนำเสนอในรูปแบบแผนภูมิและตารางเปรียบเทียบ เพื่อเผยแพร่และวางแผนกำหนดมาตรการรณรงค์แก้ไขต่อไป

6. วัสดุอุปกรณ์

- บีกเกอร์สำหรับตรวจหาปริมาตรน้ำ ขนาด 500 มิลลิเมตร
- นาฬิกาสำหรับจับเวลา
- ถังสำหรับใส่น้ำที่ตรวจได้
- คอมพิวเตอร์สำหรับการทำแผนภูมิและทำสรุปรายงาน

7. ผลที่ได้รับ

ผลจากการสำรวจทำให้ทราบว่าในโรงเรียนเทศบาล 2 หนองบัวมีก๊อกน้ำทั้งหมด 195 ก๊อก แยกเป็นประเภทได้ดังนี้

- สภาพดี 136 ก๊อก คิดเป็นร้อยละ 69.74
- มีสภาพเสียหาย 36 ก๊อก คิดเป็นร้อยละ 18.46
- เป็นก๊อกน้ำที่ชำรุด 23 ก๊อก คิดเป็นร้อยละ 11.80

จากแบบบันทึกการสำรวจปริมาณน้ำที่รั่วไหลจากก๊อกน้ำที่ชำรุดจำนวน 23 ก๊อก จะพบว่า มีน้ำรั่วไหลจากก๊อกที่ค้ำน้ำเย็นมากเป็นอันดับหนึ่งคิดเป็นปริมาณน้ำที่รั่วไหลถึง 4,715 มิลลิเมตร (เกือบ 5 ลิตรต่อนาที) และจุดที่รั่วไหลมากเป็นอันดับสองได้แก่ก๊อกน้ำที่โรงครัวซึ่งคิดเป็น ปริมาณน้ำที่รั่วไหลถึง 1,915 มิลลิเมตร (เกือบ 2 ลิตรต่อนาที)

จำนวนเงินที่ต้องจ่ายเป็นค่าน้ำประปาในปีงบประมาณที่ผ่านมาเป็นเงินทั้งสิ้น 106,073 บาท ต้องสูญเสียไปกับน้ำที่รั่วไหลไปถึง 46,526.40 บาท ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 43.86 ของงบประมาณ ทั้งหมด ซึ่งหมายความว่าโรงเรียนใช้น้ำประปาไปจริง ๆ เพียงร้อยละ 56.14 เป็นเงิน 59,546.60 บาท เท่านั้น แต่อย่างไรก็ตามในช่วงปีงบประมาณที่ผ่านมาได้มีการก่อสร้างภายในโรงเรียนหลาย รายการ โดยมีการใช้น้ำประปาของโรงเรียนจึงอาจทำให้รายจ่ายค่าน้ำประปาของโรงเรียนสูงกว่า ปริมาณการใช้ตามปกติก็ได้

ผู้ร่วมงาน

1. เด็กหญิงพลอยไพลิน นามกร
2. เด็กหญิงนงลักษณ์ โคตรหา
3. เด็กหญิงรัตนียา โนนแก้ว
4. เด็กหญิงศรินภา แซ่เหี้ยน
5. เด็กหญิงล้อมดาว บุษอ่อน
6. เด็กหญิงรจนา ทาทอง
7. เด็กหญิงอลิษา บุญยืน
8. เด็กหญิงปาริวัณ ไรจนวิธาน
9. เด็กหญิงณัฏฐรัตน์ ปานเฟื่อง
10. เด็กหญิงศศิมาภรณ์ อาษารักษ์
11. เด็กหญิงเกศรินทร์ จันทศักดิ์
12. อาจารย์ปัญญา จินะปัญญา อาจารย์ที่ปรึกษา

(สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย , 2544, หน้า 48 -50)

ใบงานที่ 1.2

เรื่อง การจัดทำเค้าโครงโครงการเพื่อส่งเสริมความประหยัด

คำชี้แจง ให้นักเรียนร่วมกันระดมสมองในการจัดทำเค้าโครงโครงการส่งเสริมความประหยัด ตามหัวข้อที่นักเรียนสนใจตามรายละเอียดในใบงาน เมื่อเสร็จทุกข้อให้เขียนลงแผ่นโปสเตอร์เพื่อนำเสนอหน้าชั้นเรียน

1. ชื่อเรื่อง.....

2. หลักการและเหตุผล

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. วัตถุประสงค์

.....

.....

.....

.....

.....

4. สถานที่

.....

.....

5. ระยะเวลาในการดำเนินการ

```
#####
#####
#####
```

6. วัสดุอุปกรณ์

.....

.....

.....

.....

7. ขั้นตอนในการจัดทำ

มหาวิทยาลัยบูรพา University of Burapha

8. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

Blank handwriting practice lines.

9. รายชื่อสมาชิกกลุ่ม

Grapha ©

แบบประเมินการทำกิจกรรมกลุ่ม

รายการประเมิน กลุ่มที่.....	ผลการสังเกต		คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้
	(2คะแนน)	(1คะแนน)		
1. ก่อนทำกิจกรรม				
- การวางแผนทำกิจกรรม	มี	ไม่มี	2	
- การแบ่งงานให้สมาชิก	ครบ	ไม่ครบ	2	
- การได้ตรงรอบทบทวนแผน	ทำ	ไม่ทำ	2	
2. ขณะทำกิจกรรม				
- การร่วมแสดงความคิดเห็น	ครบ	ไม่ครบ	2	
- การร่วมมือในการทำกิจกรรมกลุ่ม	ทุกคน	ไม่ทุกคน	2	
- การแก้ปัญหาในระหว่างทำกิจกรรม	ได้	ไม่ได้	2	
- มีการจดบันทึกข้อมูลการทำงาน	ทำ	ไม่ทำ	2	
3. การสรุปงาน				
- หัวข้อมีความสำคัญและน่าสนใจ	ใช่	ไม่ใช่	2	
- วัตถุประสงค์ชัดเจน	ชัดเจน	ไม่ชัดเจน	2	
- มีความเหมาะสมและเป็นไปได้	ใช่	ไม่ใช่	2	
รวม			(20)	

เกณฑ์การประเมิน ต้องผ่านเกณฑ์ 80%

แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้

พฤติกรรม (จากการตอบ คำถาม/แสดง ความ คิดเห็น) กลุ่มที่..... รายชื่อ	เข้าใจ ความหมาย ของความ ประหัย			เข้าใจ ความสำคัญ และความ จำเป็นของ การมีความ ประหัย			รู้ผลดี และ ผลเสียของ การมี และ การขาด ความ ประหัย			รู้สาเหตุและ แนวทางการ ปฏิบัติตนให้ เป็นผู้มีความ ประหัย			มีเจตคติที่ดี ต่อการมี ความ ประหัย			หมายเหตุ (ระบุ สาเหตุใน กรณีที่ นักเรียนได้ คะแนน 1 คะแนน)
	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	
1.																
2.																
3.																
4.																
5.																
6.																
7.																
8.																
9.																

เกณฑ์การประเมิน

ระดับเกณฑ์

ดี

พอใช้ ปรับปรุง

ระดับคะแนน

3

2

1

กิจกรรมการเรียนรู้ หน่วยที่ 2 การใช้ชีวิตอย่างพอเพียง

เวลา 2 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 1.1 เพื่อให้นักเรียนเข้าใจความหมาย ความสำคัญ และความจำเป็นของการเป็นผู้ใช้ชีวิตอย่างพอเพียง
- 1.2 เพื่อให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการใช้ชีวิตอย่างพอเพียง
- 1.3 เพื่อให้นักเรียนสามารถบอกแนวปฏิบัติตนตามแนวการใช้ชีวิตอย่างพอเพียงได้

2. แนวคิด

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นของดีที่คนไทยทุกคนควรใส่ใจ และควรหาทางนำมาประพฤติปฏิบัติกันให้ได้ เพื่อความสุขความเจริญของตัวเราและสังคมของเรา แต่ การจะนำมาประพฤติปฏิบัติให้ได้นั้น ควรทำเป็นแผนการสำหรับปฏิบัติในแต่ละวัน แต่ละเดือนแต่ละปี และทำไปจนกลายเป็นนิสัยประจำตัว

3. เทคนิค กระบวนการกลุ่ม (Group Process) การระดมสมอง (Brainstorming Method)
การอภิปรายกลุ่มย่อย (Small Group Discussion)

4. เนื้อหาการเรียนรู้

การดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ควรมีแผนการสำหรับปฏิบัติในแต่ละวันแต่ละเดือนแต่ละปี และทำไปจนกลายเป็นนิสัยประจำตัว โดยอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่ครูจัดกลุ่มนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย แล้วให้นักเรียนในกลุ่มศึกษา เรียนรู้ สนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็น ประสพการณ์ในการวางแผน การกำหนดการใช้ชีวิตอย่างพอเพียงและสรุปผลการอภิปรายออกมาเป็นข้อสรุปกลุ่ม และนำเสนอ

5. กระบวนการจัดกิจกรรม

5.1 ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม

5.1.1 ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ แล้วตั้งคำถามให้นักเรียนช่วยกันตอบ ว่า ความพอเพียง คืออะไร

5.2 ขั้นกิจกรรม

5.2.1 ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม 5 กลุ่ม ๆ ละ 8 คน ในการแบ่งกลุ่มดังกล่าวให้นักเรียนนับนิ้วโป้ง ชี้ กลาง นาง และก้อย แล้วให้นักเรียนที่นับนิ้วเดียวกันแยกออกมาเพื่อเข้ากลุ่มเดียวกัน โดยเรียกชื่อกลุ่มตามชื่อนิ้วที่นักเรียนนับ

5.2.2 เมื่อนักเรียนเข้ากลุ่มแล้วให้นักเรียนในแต่ละกลุ่มร่วมกันเสนอชื่อหัวหน้ากลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรมกลุ่ม และเลขานุการกลุ่มเพื่อบันทึกสรุปการทำกิจกรรม

5.2.3 ครูแจกใบงาน ที่ 2.1 สำหรับนักเรียนได้ร่วมกันศึกษา เรื่อง วิถีชีวิตพอเพียง ให้เข้าใจ แล้วร่วมกันอภิปรายเพื่อตอบคำถามในใบงานที่ 2.1 พร้อมสรุปความคิดรวบยอดจากการอภิปรายกลุ่มย่อยโดยใช้เวลากลุ่มละ 40 นาที

5.2.4 ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนเพื่อนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนกลุ่มละ 5 นาที

5.3 ขั้นสรุป

5.3.1 ครูให้นักเรียนทุกคนร่วมกันสรุปความเห็นเกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญ และความจำเป็นของการมีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง และ แนวปฏิบัติตนที่แสดงถึงการเป็นคนมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองโดยใช้วิธีการตั้งคำถามให้นักเรียนร่วมกันตอบ หรืออาจเจาะจงถามนักเรียนที่เห็นว่ายังไม่มีความเข้าใจในกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาความซื่อสัตย์ต่อตนเอง แล้วครูสรุปอีกครั้งหนึ่ง

6. สื่อการจัดกิจกรรม

6.1 ใบความรู้ที่ 2.1 เรื่อง วิถีชีวิตพอเพียง

6.2 ใบงานที่ 2.1 เรื่อง การดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง

7. การวัดผลและประเมินผล

การวัดผล และประเมินผลใช้แบบแบบประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้โดยพิจารณาจากประเด็น ดังต่อไปนี้

7.1 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการกลุ่ม

7.2 การร่วมแสดงความคิดเห็นในความรู้ ความเข้าใจ ความหมาย และความสำคัญของการใช้ชีวิตอย่างพอเพียง

7.3 หากประเมินแล้วนักเรียนได้ผลการประเมินต่ำกว่า 80 % ให้บันทึกแล้วสัมภาษณ์นักเรียนถึงสาเหตุที่ไม่ผ่านเกณฑ์ในประเด็นนั้น ๆ แล้วพูดคุยทำความเข้าใจถึงปัญหา และแนวทางการแก้ไข เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจ และเห็นความสำคัญต่อ การมีเจตคติที่ดีต่อการใช้ชีวิตอย่างพอเพียง

ใบความรู้ที่ 2.1

เรื่อง วิธีชีวิตพอเพียง

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นของดีที่คนไทยทุกคนควรใส่ใจ และควรหาทางนำมาประพฤติปฏิบัติกันให้ได้ เพื่อความสุขความเจริญของตัวเรา และสังคมของเรา

แต่การจะนำมาประพฤติปฏิบัติให้ได้นั้น ควรทำแผนการสำหรับปฏิบัติในแต่ละวันแต่ละเดือนแต่ละปีไป และทำไปจนกลายเป็นนิสัยประจำตัว

มีแนวปฏิบัติบางอย่างบางประเด็น จากหนังสือ “คู่มือชีวิตพอเพียง ตามแนวพระราชดำริ” ที่ทางกรุงเทพมหานคร จัดทำและแจกจ่ายแก่ประชาชน ดังต่อไปนี้

1. เจ็ดวิธีมีเงินเก็บออม

1. กำหนดเป้าหมายการเก็บออม (แต่ละเดือน แต่ละปี จะมีเงินออมเท่าไร)
2. กำหนดเป้าหมายการใช้จ่าย (แต่ละวัน แต่ละเดือน จะมีเงินเท่าไร เมื่อไรต้องใช้จ่ายก้อนใหญ่)
3. ประหยัดรายจ่าย (จ่ายน้อยกว่าหรือเท่ากับเป้าหมายการใช้จ่าย เพื่อให้มีเงินเหลือมากขึ้น)
4. จ่ายค้ำค่า (จ่ายเท่าเดิม แต่ได้ประโยชน์มากขึ้น)
5. ใช้เท่าที่จำเป็น (น้ำประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์มือถือ)
6. พิจารณารายจ่ายที่นึกไม่ถึง (ค่าธรรมเนียมรายเดือน รายปี ค่าภาษี ค่าดอกเบี้ยบัตรเครดิต ค่าปรับจ่ายหนี้ช้า)
7. ไม่ก่อหนี้ โดยไม่จำเป็น และเกินกำลัง (หนี้มีได้แต่ต้องไม่เกินกำลังและต้องชำระคืนให้หมดโดยเร็ว)

2. เพิ่มรายได้ลดรายจ่าย หลักง่ายๆ ในการออม ฉลาดซื้อ ฉลาดใช้ ช่วยลดรายจ่ายสบายกระเป๋า

เพิ่มรายได้ลดรายจ่าย หลักง่ายๆ ในการออม การเพิ่มรายได้มีหลากหลายวิธี โดยต้องคำนึงถึงความจริงในโลกว่า ไม่มีอะไรได้มาฟรีๆ ทุกอย่างต้องลงทุนลงแรงทั้งนั้น เช่น

1. การลงทุนทำมาค้าขาย
2. หาอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ โดยอาจต้องลงทั้งทุน ลงทั้งแรง

3. ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อเป้าหมายในการเพิ่มเงินเดือนหรือหาโอกาสก้าวหน้าขึ้นในอนาคต

รายจ่ายแต่ละอย่างมีระดับความสำคัญไม่เท่ากัน เราควรใช้จ่ายกับสิ่งที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตก่อน เช่น ค่าอาหาร ค่าที่อยู่อาศัย และพยายามลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น

รายจ่ายในแต่ละเดือนของครอบครัว

รายจ่ายในแต่ละเดือนของครอบครัว จำนวน 100% จัดสรรใช้จ่ายไปกับสิ่งดังต่อไปนี้

- ที่อยู่อาศัย ค่าเช่า หรือค่าผ่อนชำระเงินกู้บ้าน 25 – 30 % ของรายได้ต่อเดือนของครอบครัว
- ค่าอาหาร 25 % ของรายได้ต่อเดือนของครอบครัว
- ค่าเสื้อผ้า 10% ของรายได้ต่อเดือนของครอบครัว
- ค่าเดินทาง (ค่ารถ ค่าน้ำมัน หรือค่าผ่อนชำระเงินกู้รถ) 10 - 15 % ของรายได้ต่อเดือนของครอบครัว
- ค่าสาธารณูปโภค (ค่าประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์) 5 % ของรายได้ต่อเดือนของครอบครัว
- ค่ารักษาพยาบาล 5% ของรายได้ต่อเดือนของครอบครัว
- ค่าใช้จ่ายส่วนตัว และสันทนาการ (ท่องเที่ยว บันทึกลง) 5 – 10% ของรายได้ต่อเดือนของครอบครัว
- เงินเก็บออมหรือเงินลงทุน 5 – 10% ของรายได้ต่อเดือนของครอบครัว
- ถ้าคิดจะก่อหนี้เงินกู้เพื่อเช่าซื้อที่อยู่อาศัย ไม่ควรให้มีภาระการผ่อนชำระเกิน 30 % ของรายได้ครอบครัว
- ถ้าคิดจะก่อหนี้เงินกู้เพื่อซื้อรถยนต์ ไม่ควรให้มีภาระการผ่อนชำระเกิน 15 % ของรายได้ครอบครัว

เงินทองไม่ได้ตกจากฟ้า ได้มาเพราะเราหา หมาไปเพราะใช้ เหลืออยู่ได้ เพราะเราแบ่งเก็บ เมื่อยามเราป่วยเจ็บจะได้ใช้เยียวยา

การลดรายจ่าย คือ การฉลาดใช้สิ่งของต่าง ๆ รอบตัวให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมไปถึงการฉลาดซื้อใช้ด้วย

ฉลาดซื้อ คือ การเลือกซื้อแต่สินค้าที่คุ้มค่าง่ายประโยชน์

ฉลาดใช้ คือ การรักษาสิ่งของต่าง ๆ ให้คงอยู่ในสภาพที่เหมาะสมกับการใช้งานได้ไปนาน ๆ รวมถึงการประหยัดค่าใช้จ่ายจำพวก ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าโทรศัพท์อีกด้วย ที่สำคัญคือการฉลาดใช้ชีวิต เพราะชีวิตของเราไม่ได้ขึ้นอยู่กับเงินทองหรือสิ่งของนอกกายแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ยัง

อยู่ที่การใช้ชีวิตอย่างเหมาะสม สุขกาย สุขใจ ไม่เจ็บไข้ได้ป่วยหรือมีความทุกข์จนนำไปสู่
ค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น

เพิ่มรายได้	=	ฉลาดหา
ลงทุนค้าขาย	=	แรงงาน + แรงเงิน
ลงทุนทางการศึกษา	=	แรงงาน + แรงเงิน
ลดรายจ่าย	=	ฉลาดซื้อ + ฉลาดใช้
ฉลาดซื้อ	=	รักษาข้าวของเครื่องใช้ให้อยู่ในสภาพดี ประหยัดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ
ฉลาดใช้ชีวิต	=	มีความสุขอย่างพอเพียง

3. การออมด้วยสมการง่าย ๆ และเลข 10

การออมด้วยสมการง่าย ๆ และเลข 10

เงินออม = รายได้ - รายจ่าย

สมการง่าย ๆ แต่ทำไม่ได้สักที อาจเป็นเพราะเรามีค่าใช้จ่ายอยู่ตลอด พอมีเงินเหลือ ก็อด
ใจไม่ได้ที่จะใช้ไปกับการกิน การซื้อของจนหมด

อาจช่วยด้วย กลยุทธ์การออมแบบเลข 10 และบวก 10

1. ใช้สมการ รายได้ - เงินออม = รายจ่าย หมายถึง เมื่อได้รายรับมาแล้ว ให้
เก็บเงินส่วนหนึ่งเป็นเงินออมก่อน ส่วนเงินที่เหลือจึงจะเป็นเงินค่าใช้จ่าย

2. การออมเงินแบบเลข 10 หมายถึง เมื่อเราหาเงินมาได้เท่าไรให้หักไว้เป็นเงิน
ออมก่อนที่จะเอาไปใช้จ่ายทันที 10% ของเงินที่หามาได้ เช่น หากเรามีเงินเดือน 8,000 บาท ก็หัก
ไว้เป็นเงินออมก่อนเลย 800 บาท การออมเงินลักษณะนี้เหมาะกับคนที่มีความวินัยทางการเงินค่อนข้างดี

3. การออมเงินแบบบวก 10 หมายถึง ถ้าเราใช้เงินเท่าไร ต้องเก็บเงินเพิ่มให้ได้
10% ของเงินที่ใช้ไป เช่น ซื้อของไป 2,000 บาท ก็ต้องออมเงินเพิ่ม 200 บาทไปพร้อม ๆ กัน วิธีที่
เหมาะกับคนที่ไม่มีนิสัยชอบจับจ่ายใช้สอยเพราะช่วยเตือนความจำให้เราเก็บเงินทุกครั้งที่ใช้จ่าย

4. ข้อสำคัญในการออมเงิน ก็คือ จะต้องลงมือในการเก็บออมโดยไม่มีเงื่อนไข
ห้ามผลัดวันประกันพรุ่ง และจะต้องวางแผนการใช้จ่ายเงินอย่างสม่ำเสมอ โดยการจดบันทึก หรือ
ทำบัญชีรับ - จ่าย เพื่อตรวจสอบการใช้จ่าย วิธีนี้จะช่วยให้รู้ว่าเราหมดเงินไปกับรายจ่ายประเภท
ไหนบ้าง และจะเลือกตัดทอนรายจ่ายส่วนใดออกได้บ้าง

4. จดทุกครั้งที่จ่าย หลักง่าย ๆ ในการบริหารเงิน

“เมื่อจด...เมื่อจำ...ไม่มีเงิน ”

คือ การเฝ้าติดตามรายจ่ายพร้อมทั้งบริหารการใช้จ่ายให้เหมาะสมกับชีวิตจริง

เคยคิดบ้างไหม ว่าทำไมเราจึงชักหน้าไม่ถึงหลัง ก็เพราะเราไม่ได้จดจำว่าเราชดค่าใช้จ่ายอะไรออกจากกระเป๋าไปบ้าง ขาดการวางแผนการใช้จ่ายที่ถูกต้องจนทำให้อดสงสัยไม่ได้ว่า ทำไมหนอมิเงินเท่าไรก็ไม่เคยพอใช้สักที

สาเหตุสำคัญของปัญหาเหล่านี้คือ การที่เราขาดความยับยั้งชั่งใจจะจ่ายโดยไม่จดจำ กว่า จะรู้ตัวอีกทีก็ไม่มีจะจ่าย (อีกแล้ว)

เคล็ดลึกลับง่าย ๆ ก็คือ เราต้องจดทุกอย่าง ทุกครั้ง ทุกบาท ทุกสตางค์ที่จ่ายออกไปในทุก ๆ วัน หมั่นสร้างหลักฐานเตือนตัวเองให้เห็นว่าในแต่ละเดือนมีค่าใช้จ่ายอะไรบ้างที่จำเป็น และ ไม่จำเป็น อะไรบ้างที่เราพอจะตัดทิ้งได้ในเดือนต่อไป

คราวนี้ล่ะ เราจะรู้ได้เองจากบัญชีง่าย ๆ ที่เราทำขึ้นเองว่า “เงินหายไปในไหน” พอรู้เส้นทางจากไปของเงินแล้ว เราก็จะได้ทำการปิดเส้นทางนั้นซะ แล้วตั้งหาตั้งตาเก็บเงิน ไม่ปล่อยให้เงินไปเที่ยวไหนอีกแล้ว

ถ้าท่านปฏิบัติตามวิธีการต่าง ๆ เหล่านี้ ชีวิตก็就会有ความพอเพียง และเป็นสุขขึ้นอย่างแน่นอน

(อุดมพร อมรรธรรม, 2549, หน้า 63 -69)

ใบงานที่ 2.1

เรื่องการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง

คำชี้แจง ให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ที่ 1.2 แล้วร่วมกันอภิปรายกลุ่มย่อย เพื่อตอบคำถามต่อไปนี้

1. จากข้อมูลในใบความรู้ที่ 2.1 นักเรียนจะมีวิธีอย่างไรที่จะให้มีเงินเก็บออม ลองยกตัวอย่างการนำหลักนี้ไปใช้ในการดำเนินชีวิตให้เห็นเป็นรูปธรรม

2. จากข้อมูลในใบความรู้ที่ 2.1 นักเรียนจะมีวิธีเพิ่มรายได้ และลดรายจ่ายอย่างไรบ้าง

3. จากข้อมูลในใบความรู้ที่ 2.1 ให้นักเรียนด้วยกำหนดกลยุทธ์การออมของตนเองว่านักเรียนจะใช้กลยุทธ์แบบใดที่จะสามารถออมเงินได้อย่างเหมาะสมกับตัวนักเรียนมากที่สุด พร้อมให้เหตุผลประกอบ

4. จากข้อมูลในใบความรู้ที่ 2.1 ให้นักเรียนลองบอกหลักในการบริหารการใช้จ่าย
ของนักเรียนว่าจะทำอะไรจึงจะใช้จ่ายได้อย่างเพียงพอ เหมาะสมกับชีวิตความเป็นจริง

5. การเป็นผู้ใช้ชีวิตอย่างพอเพียง หมายถึงอะไร มีผลคืออะไร และถ้าไม่เป็นผู้ใช้
ชีวิตอย่างพอเพียง จะเกิดผลเสียอย่างไร

6. การเป็นผู้ใช้ชีวิตอย่างพอเพียงมีความสำคัญ และความจำเป็น ต่อการใช้ชีวิตใน
สังคมปัจจุบัน อย่างไร

แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้

พฤติกรรม (จากการตอบ คำถาม/แสดง ความ คิดเห็น) กลุ่มที่..... รายชื่อ	เข้าใจ ความหมาย ของการผู้ใช้ ชีวิตอย่าง พอเพียง			เข้าใจ ความสำคัญ และความ จำเป็นของ การใช้ชีวิต อย่างพอเพียง			รู้ผลดี และ ผลเสียของ การมี และ การขาดวิถี ชีวิตอย่าง พอเพียง			รู้สาเหตุและ แนวทางการ ปฏิบัติตนให้ เป็นผู้ใช้ชีวิต อย่างพอเพียง			มีเจตคติที่ดี ต่อการมี การใช้ชีวิต อย่าง พอเพียง			หมายเหตุ (ระบุ สาเหตุใน กรณีที่ นักเรียนได้ คะแนน 1 คะแนน)
	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	
1.																
2.																
3.																
4.																
5.																
6.																
7.																
8.																
9.																

เกณฑ์การประเมิน

ระดับเกณฑ์

ดี

พอใช้

ปรับปรุง

ระดับคะแนน

3

2

1

แผนการดำเนินกิจกรรมหน่วยที่ 5

เรื่อง ความขยันหมั่นเพียร

วัตถุประสงค์

เมื่อสิ้นสุดการเรียนรู้ในแผนการดำเนินกิจกรรม หน่วยที่ 2 นักเรียนมีความสามารถ ดังนี้

1. มีความรู้ ความเข้าใจในปัญหา ความสำคัญ และความจำเป็นของการเป็นผู้มีความขยันหมั่นเพียร

2. มีเจตคติที่ดีต่อการเป็นผู้มีความขยันหมั่นเพียร

3. สามารถวิเคราะห์ปัญหา และเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาที่เกิดจากการขาด

ความขยันหมั่นเพียรได้

เนื้อหา

กิจกรรมการเรียนรู้ หน่วยที่ 1 ความขยันหมั่นเพียร

กิจกรรมการเรียนรู้ หน่วยที่ 2 ขยันเรียนทำอะไร

กิจกรรมการเรียนรู้ หน่วยที่ 3 ความขยันหมั่นเพียรในการทำงาน

กิจกรรมการเรียนรู้ หน่วยที่ 1 ความขยันหมั่นเพียร

เวลา 2 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

1.1 เพื่อให้นักเรียนบอกความหมาย ความสำคัญ และความจำเป็นของการเป็นผู้มีความขยันหมั่นเพียรได้

1.2 เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติตนตามแนวพระบรมราโชวาทเกี่ยวกับความขยันหมั่นเพียรได้

1.3 เพื่อให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเป็นผู้มีความความขยันหมั่นเพียร

2. แนวคิด

ความขยันหมั่นเพียร เป็นความพยายามเอาใจใส่ทำงานด้วยความกระตือรือร้น ไม่นิ่งเฉยให้เวลาล่วงไปโดยเปล่าประโยชน์ และมีได้ย่อดื้อต่ออุปสรรคต่าง ๆ เพื่อให้งานสำเร็จตามความมุ่งหมายหรือความต้องการ (จิรวุฒ ล้วนกลิ่นหอม, 2548, หน้า 189)

3. เทคนิค กระบวนการกลุ่ม (Group Process) การอภิปรายกลุ่มย่อย (Small Group Discussion) และการใช้กรณีศึกษา หรือกรณีตัวอย่าง (Case Study Method)

4. เนื้อหาการเรียนรู้

การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความขยันหมั่นเพียร ในกิจกรรมนี้ใช้กระบวนการกลุ่ม การอภิปรายกลุ่มย่อย และการใช้กรณีศึกษาหรือกรณีตัวอย่าง น้อมนำพระบรมราโชวาท ที่เกี่ยวกับความขยันหมั่นเพียรมาเป็นกรณีศึกษา แล้วให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายกลุ่มย่อย หรือระดมสมอง เพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้านความขยันหมั่นเพียร พร้อมนำเสนอให้เพื่อนในชั้นเรียนได้รับรู้ถึงข้อสรุปตามแนวคิดของกลุ่มนั้น ๆ เพื่อร่วมวิจารณ์ และหาข้อสรุปที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

5. กระบวนการจัดกิจกรรม

5.1 ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม

5.1.1 ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ แล้วแจกใบความรู้ที่ 1.1 เพลงอย่าเกียจคร้าน ให้นักเรียน แล้วร่วมกันร้องเพลง เมื่อร้องจบแล้วครูตั้งคำถาม ๆ ให้นักเรียนว่า มีใครเคยรู้ดีกว่าตนเองซี้เกียจบ้าง หากมี ถามต่อว่านักเรียนซี้เกียจในเรื่องอะไร และ ความซี้เกียจนั้นส่งผลเสียต่อนักเรียนอย่างไรบ้าง ให้นักเรียนช่วยกันตอบ แล้วครูสรุปความคิดของนักเรียนอีกครั้งหนึ่ง

5.2 ขั้นกิจกรรม

5.2.1 ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม ๆ ละ 8 คน โดยใช้วิธีการเรียกชื่อสัตว์ 5 ชนิด คือ กิ้ง กุ้ง หอย ปู และปลา แล้วจัดกลุ่มนักเรียนที่นับได้ชื่อสัตว์ชนิดเดียวกันเดียวกันให้อยู่ในกลุ่มเดียวกัน และให้เรียกชื่อกลุ่มตามชื่อสัตว์ที่นับ พร้อมทั้งให้ให้นักเรียนในแต่ละกลุ่มร่วมกันเสนอชื่อหัวหน้ากลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรมกลุ่ม และเลขานุการกลุ่ม เพื่อบันทึกสรุปการทำกิจกรรม

5.2.2 ครูแจกใบความรู้ ที่ 1.2 พระบรมราโชวาท และใบงานที่ 1.1 การปฏิบัติตนตามแนวพระบรมราโชวาทให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษา แล้วร่วมกันอภิปรายกลุ่มย่อย ในการตอบคำถามในใบงานให้ประธานกลุ่มเป็นผู้ดำเนินการอภิปรายกลุ่มย่อย และเลขานุการกลุ่มเป็นผู้บันทึก โดยให้เวลากลุ่มละ 30 นาทีในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้

5.2.3 ครูให้เวลาแต่ละกลุ่ม ๆ ละ 5 นาที ในการออกมานำเสนอผลการอภิปรายกลุ่มย่อย โดยเริ่มจากกลุ่มใดก่อนก็ได้ และเมื่อจบการนำเสนอให้ถามความคิดเห็นของเพื่อนในชั้นเรียนว่าเห็นด้วย หรือไม่อย่างไร

5.3 ขั้นสรุป

5.3.1 ครูให้นักเรียนทุกคนร่วมกันสรุปความเห็นเกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญ และความจำเป็นของการเป็นผู้มีความขยันหมั่นเพียร โดยใช้วิธีการตั้งคำถามให้นักเรียนช่วยกันตอบ หรือจะจถามนักเรียนที่สังเกตว่ายังไม่เข้าใจในประเด็นความขยันหมั่นเพียร เพื่อตรวจสอบความเข้าใจ และเจตคติ แล้วครูสรุปอีกครั้งหนึ่ง

6. สื่อการจัดกิจกรรม

6.1 ใบความรู้ที่ 1.1 เพลงอย่าเกียจคร้าน 40 ชุด

6.2 ใบความรู้ที่ 1.2 พระบรมราโชวาท 40 ชุด

6.3 ใบงานที่ 1.1 การปฏิบัติตนตามแนวพระบรมราโชวาท 40 ชุด

7. การวัดผลและประเมินผล

การวัดผล และประเมินผลใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้โดยพิจารณาจากประเด็นดังต่อไปนี้

7.1 การแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นความสำคัญ ความจำเป็นของการเป็นผู้มีความขยันหมั่นเพียร และแนวทางที่จะปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีความขยันหมั่นเพียร

7.2 การประเมินโดยการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ เมื่อประเมินแล้ว พบว่านักเรียนได้ผลการประเมินต่ำกว่า 80% ให้บันทึก แล้วสัมภาษณ์นักเรียนถึงสาเหตุที่ไม่ผ่านเกณฑ์ในประเด็นต่าง ๆ แล้วพูดคุยทำความเข้าใจให้นักเรียนมีความเข้าใจ และเห็นความสำคัญต่อการพัฒนาตนเองด้านความขยันหมั่นเพียร

ใบความรู้ที่ 1.1

เพลง อย่าเกียจคร้าน

อย่าเกียจคร้าน การทำงานนะพวกเรา

งานหนักงานเบา เหนื่อยแล้วเราพักผ่อนก็หาย

ไม่ทำงาน หลบหลีกงาน ด้วยเกียจคร้านเอาแต่สบาย

แก่นตายทำนายว่าไม่เจริญ (ซ้ำ)

(ชัยวัฒน์ เหล่าสืบสกุลไทย, 2549, หน้า 477)

ใบความรู้ที่ 1.2

พระบรมราโชวาท

พระราชทานแก่คณะอาจารย์ ครู และนักเรียนโรงเรียนไกรกัลยา

วันที่ ๓๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๗.

..... การจะเล่าเรียนหรือทำการใด ๆ ให้สำเร็จได้ด้วยดีโดยตลอดนั้น ขึ้นอยู่กับความตั้งใจจริงเป็นส่วนใหญ่ เพราะความตั้งใจจริงนี้ เป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยกำจัดความเกียจคร้าน ความอ่อนแอ และความท้อถอยได้อย่างดียิ่ง จะปลูกฝังความเอาใจใส่ ความขยันหมั่นเพียร ความเข้มแข็ง ให้เกิดเป็นนิสัย และนิสัยที่ดีที่ปลูกไว้แต่เยาว์วัย จะเป็นคุณสมบัติติดตัวไปในวันข้างหน้า จะช่วยพาตัวให้อ่องอาจ สามารถเอาชนะอุปสรรคและปัญหาต่าง ๆ ได้โดยตลอด และประสบความสำเร็จ ความเจริญรุ่งเรืองต่อไปในชีวิต.....

(พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช, 2543, หน้า 42)

ใบงานที่ 2.3

คำชี้แจง ให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ที่ 1.2 แล้วร่วมกันอภิปรายกลุ่มย่อย เพื่อตอบคำถามต่อไปนี

1. จากพระบรมราโชวาท นักเรียนคิดว่าความขยันหมั่นเพียร มีความสำคัญ และมีความจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตให้ประสบความสำเร็จอย่างไร

2. จากพระบรมราโชวาท นักเรียนคิดว่า ผลดีที่เกิดจากการเป็นผู้มีความขยันหมั่นเพียร มีอะไรบ้าง

3. นักเรียนคิดว่า ความเกียจคร้าน ส่งผลเสียต่อเราอย่างไรบ้าง

4. จากแนวพระบรมราโชวาทนักเรียน มีแนวทางที่จะปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีความขยันหมั่นเพียร ได้อย่างไรบ้าง

5. จากแนวพระบรมราโชวาทนักเรียน นักเรียนจะมีวิธี แก้ปัญหา ความเกียจคร้าน ได้อย่างไร

แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้

พฤติกรรม (จากการตอบ คำถาม/ แสดง ความคิด เห็น) กลุ่มที่..... รายชื่อ	เข้าใจ ความหมายของ ความ ยั่งยืนหมั่นเพียร			เข้าใจ ความสำคัญ และความ จำเป็นของ ความ ยั่งยืนหมั่นเพียร			รู้ผลดี ผลเสียของ การมีและ ขาดความ ยั่งยืนหมั่น เพียร			รู้แนวทาง การปฏิบัติ ตนให้เป็น ผู้มีความ ยั่งยืนหมั่น เพียร			มีเจตคติที่ดี ต่อการมี ความยั่งยืน หมั่นเพียร			หมายเหตุ (ระบุ สาเหตุใน กรณีที่ นักเรียนได้ คะแนน 1 คะแนน)
	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	
1.																
2.																
3.																
4.																
5.																
6.																
7.																
8.																
9.																

เกณฑ์การประเมิน

ระดับเกณฑ์

ดี

พอใช้

ปรับปรุง

ระดับคะแนน

3

2

1

กิจกรรมการเรียนรู้ หน่วยที่ 2 ขยันเรียนอย่างไร

เวลา 2 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

1.1 เพื่อให้นักเรียนบอกความหมาย ความสำคัญ และความจำเป็นของ ความขยันหมั่นเพียรในการศึกษาเล่าเรียนได้

1.2 เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจผลดีของความขยันหมั่นเพียรในการศึกษาเล่าเรียน และผลเสียของความเกียจคร้านในการศึกษาเล่าเรียน พร้อมบอกแนวปฏิบัติตนของผู้มีความมุ่งมั่น ตั้งใจ และขยันหมั่นเพียรในการศึกษาเล่าเรียนได้

1.3 เพื่อให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อความความขยันหมั่นเพียรในการศึกษาเล่าเรียน

2. แนวคิด

ความขยันหมั่นเพียรในการศึกษาเล่าเรียนเป็นการที่นักเรียน มีความรัก มีความตั้งใจ และมุ่งมั่นในการศึกษาเล่าเรียนไม่ย่อท้อ ถึงแม้จะมีอุปสรรคต่าง ๆ บ้าง มีการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาเล่าเรียนของตน โดยอ่านหนังสือค้นคว้า ทบทวนบทเรียน และเตรียมตัวในการศึกษาบทเรียนที่จะทำการเรียนมาก่อนที่จะเรียนทุกครั้ง เมื่อมีปัญหาหรือข้อสงสัยด้านการเรียนก็จะพยายามชวนหาความรู้เพิ่มเติมจนสิ้นข้อสงสัย (จิรวุฒ ถ้วนกลิ่นหอม, 2548, หน้า 189)

3. เทคนิค กระบวนการกลุ่ม (Group Process) การอภิปรายกลุ่มย่อย (Small Group Discussion) และการระดมสมอง (Brainstorming Method)

4. เนื้อหาการเรียนรู้

การใช้ความขยันหมั่นเพียรในการศึกษาเล่าเรียนนั้นมักจะเป็นสิ่งที่นักเรียนส่วนน้อย

ในปัจจุบันให้ความสำคัญ จึงถือเป็นปัญหาที่ต้องร่วมด้วย และช่วยกันพัฒนาตนให้เกิดความขยันหมั่นเพียรในการเรียนด้วยวิธีการที่ถูกต้อง ปัญหาการขาดความขยันหมั่นเพียรจึงเป็นสถานการณ์ที่ต้องอาศัยความคิดในการแก้ไข ตัดสินใจ หาทางเลือกทางใดทางหนึ่ง ซึ่งต้องมีเป้าหมายในการแก้ไขอย่างชัดเจนบนหลักการของกระบวนการกลุ่ม การระดมสมอง และการอภิปรายกลุ่มย่อย ดังนี้

1. กำหนดปัญหา
2. กำหนดทางเลือก

3. วิเคราะห์ทางเลือกในการแก้ปัญหา
4. ตัดสินใจเลือกวิธีแก้ปัญหา
5. ดำเนินการแก้ปัญหา
6. ประเมินผลการแก้ปัญหา หากผลยังไม่เป็นที่พอใจให้ทบทวนสภาพปัญหา และดำเนินการตามขั้นตอนการแก้ปัญหาใหม่ ทั้ง 6 ขั้นตอน

5. กระบวนการจัดกิจกรรม

5.1 ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม

5.1.1 ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ แล้วแจกใบความรู้ที่ 2.1 เรื่อง ขยันเรียน แล้วตั้งคำถาม ๖ นักเรียนว่า นักเรียนเคยทำอะไรบ้างที่แสดงถึงความขยันหมั่นเพียรในการศึกษาเล่าเรียน ให้นักเรียนช่วยกันตอบ แล้วครูสรุปความคิดของนักเรียนอีกครั้งหนึ่ง

5.2 ขั้นกิจกรรม

5.2.1 ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม ๆ ละ 8 คน โดยใช้วิธีการนับเลข 1-5 แล้วจัดกลุ่มให้นักเรียนที่นับเลขเดียวกันอยู่ในกลุ่มเดียวกัน และเรียกชื่อกลุ่มตามหมายเลขที่นับ พร้อมทั้งให้นักเรียนในแต่ละกลุ่มร่วมกันเสนอชื่อหัวหน้ากลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรมกลุ่ม และเลขานุการกลุ่มเพื่อบันทึกสรุปการทำกิจกรรม

5.2.2 ครูแจกใบงาน ที่ 2.1 ร่วมคิดพิชิตปัญหา ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำประสบการณ์ที่เกี่ยวกับปัญหาทางการเรียนที่เกิดจากความเกียจคร้านของนักเรียนเอง แล้วร่วมกันระดมสมอง และ อภิปรายกลุ่มย่อย เพื่อตอบคำถามในใบงานว่าจะสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ เหล่านั้นได้หรือไม่ แล้วนำปัญหาเหล่านั้นมาจัดลำดับความสำคัญเพื่อระบุปัญหาที่มีความสำคัญที่สุด เพียง 1 ปัญหา จากนั้นมากำหนดทางเลือกหรือวิธีการต่าง ๆ ในการแก้ปัญหา ผลที่คาดว่าจะได้จากการแก้ปัญหา และความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ให้ประธานกลุ่มเป็นผู้ดำเนินการอภิปรายกลุ่มย่อย และเลขานุการกลุ่มเป็นผู้บันทึก โดยให้เวลากลุ่มละ 30 นาทีในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้

5.2.3 ครูให้เวลาแต่ละกลุ่ม ๆ ละ 5 นาที ในการออกมานำเสนอผลการเรียนรู้ตามลำดับหมายเลขกลุ่ม และเมื่อจบการนำเสนอให้ถามความคิดเห็นของเพื่อนในชั้นเรียนว่าเห็นด้วย หรือ เพราะเหตุใด

5.3 ขั้นสรุป

5.3.1 ครูให้นักเรียนทุกคนร่วมกันสรุปความเห็นเกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญ และความจำเป็นของการเป็นผู้มีความขยันหมั่นเพียรในการศึกษาเล่าเรียนโดยใช้วิธีการตั้งคำถาม ให้นักเรียนช่วยกันตอบ หรือเจาะจงถามนักเรียนที่สังเกตดูว่ายังไม่เข้าใจในประเด็นความขยันหมั่นเพียร เพื่อตรวจสอบความเข้าใจ และเจตคติ แล้วครูสรุปอีกครั้งหนึ่ง

6. สื่อการจัดกิจกรรม

6.1 ใบความรู้ ที่ 2.1 เรื่อง ขยันเรียน 40 ชุด

6.2 ใบงาน ที่ 2.1 เรื่อง ร่วมคิดพิชิตปัญหา 40 ชุด

7. การวัดผลและประเมินผล

การวัดผล และประเมินผลใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้โดยพิจารณาจากประเด็นดังต่อไปนี้

7.1 การแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นความสำคัญ ความจำเป็นของความขยันหมั่นเพียรในการศึกษาเล่าเรียน และแนวปฏิบัติตนของผู้มีความมุ่งมั่น ตั้งใจ และขยันหมั่นเพียรในการศึกษาเล่าเรียน

7.2 การประเมิน โดยการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ เมื่อประเมินแล้ว พบว่านักเรียนได้ผลการประเมินต่ำกว่า 80% ให้บันทึกแล้วสัมภาษณ์นักเรียนถึงสาเหตุที่ไม่ผ่านเกณฑ์ในประเด็นนั้น ๆ แล้วพูดคุยทำความเข้าใจให้นักเรียนมีความเข้าใจ และเห็นความสำคัญต่อการพัฒนาตนเองด้านความขยันหมั่นเพียรในการศึกษาเล่าเรียน เพื่อความสำเร็จในวันข้างหน้า

ใบความรู้ที่ 1.1

เรื่อง ขยันเรียน

ถ้าหมั่นเรียน

เรียนอะไร

ก็ต้องรู้

ถ้าหมั่นดู

ดูอะไร

ก็ต้องเห็น

ถ้าหมั่นทำ

ทำอะไร

ก็ต้องเป็น

ถ้าไม่เล่น

หมั่นแต่ทำ

จักจำเริญ

ใบงานที่ 2.1
“ร่วมคิดพิชิตปัญหา”

ตอนที่ 1

คำชี้แจง ให้นักเรียนร่วมกันระดมพลังสมองถึงปัญหาที่เกิดจากการขาดความขยันใน
การศึกษาเล่าเรียนที่นักเรียนเผชิญอยู่ (กรมวิชาการ, 2544 ก, หน้า 75-78)

ที่	รายการปัญหา	แก้ไขได้	แก้ไขไม่ได้
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			

ตอนที่ 2

คำชี้แจงให้นักเรียนนำข้อมูลจากตอนที่ 1 จัดลำดับความสำคัญของปัญหา โดยคำนึงถึง ความสำคัญ ความเร่งด่วน และความจำเป็นในการแก้ปัญหา แล้วสรุปให้ได้ปัญหาเร่งด่วน ลำคัญที่สุด 1 ปัญหา (เขียนเฉพาะตัวเลขหน้าข้อจากใบงานที่ 1 ลงในตาราง)

สำคัญมาก/เร่งด่วนมาก	สำคัญน้อย/เร่งด่วนน้อย
สำคัญน้อย/เร่งด่วนมาก	สำคัญมาก/เร่งด่วนน้อย

สรุป ปัญหาเร่งด่วนสำคัญมากที่สุด คือ หมายเลข.....
ได้แก่

ปัญหา.....

ตอนที่ 3

คำชี้แจง ให้นักเรียนนำข้อมูลจากตอนที่ 2 มาวิเคราะห์หาทางเลือกในการแก้ปัญหา ผลที่ได้รับ และความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ

ปัญหาเรื่อง.....

ทางเลือกหรือวิธีการต่าง ๆ ในการแก้ปัญหา	ผลที่ได้รับ		ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ	
	ผลดี	ผลเสีย	ปฏิบัติได้เพราะ	ปฏิบัติไม่ได้เพราะ
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				

สรุป ทางเลือกที่ต้องการนำไปใช้ คือ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้

พฤติกรรม (จากการตอบ คำถาม/ แสดง ความคิด เห็น กลุ่มที่..... รายชื่อ	เข้าใจ ความหมาย ของความ ขยันหมั่น เพียรในการ เรียน			เข้าใจ ความสำคัญและ ความจำเป็นของ ความ ขยันหมั่นเพียร ในการเรียน			รู้ผลดี ผลเสีย ของการมี และขาดความ ขยันหมั่น เพียรในการ เรียน			รู้แนวทางการ ปฏิบัติตนให้ เป็นผู้มีความ ขยันหมั่น เพียรในการ เรียน			มีเจตคติที่ดี ต่อการมี ความขยัน หมั่น เพียร ในการ เรียน			หมายเหตุ (ระบุสาเหตุ ในกรณีที่ นักเรียนได้ คะแนน 1 คะแนน)
	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	
1.																
2.																
3.																
4.																
5.																
6.																
7.																
8.																
9.																

เกณฑ์การประเมิน

ระดับเกณฑ์

ดี

พอใช้ ปรับปรุง

ระดับคะแนน

3

2

1

กิจกรรมการเรียนรู้ หน่วยที่ 3 ความขยันหมั่นเพียรในการทำงาน

เวลา 2 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 1.1 เพื่อให้นักเรียนบอกความหมาย ความสำคัญ และความจำเป็นของการเป็นผู้มีความขยันหมั่นเพียรในการทำงาน
- 1.2 เพื่อให้นักเรียน รู้สาเหตุของปัญหาการขาดความขยันหมั่นเพียรในการทำงาน
- 1.3 เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าของการเป็นผู้มีความขยันหมั่นเพียรในการทำงาน

2. แนวคิด

การจะเล่าเรียนหรือทำการใด ๆ ให้สำเร็จได้ด้วยดีโดยตลอดนั้น ขึ้นอยู่กับความตั้งใจจริงเป็นส่วนใหญ่ เพราะความตั้งใจจริง เป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยขจัดความเกียจคร้าน ความอ่อนแอ และความท้อถอยได้อย่างดียิ่ง จะปลูกฝังความเอาใจใส่ ความขยันหมั่นเพียร ความเข้มแข็ง ให้เกิดเป็นนิสัยที่ดีปลูกไว้แต่เยาว์วัย จะเป็นคุณสมบัติติดตัวไปในวันข้างหน้า จะช่วยพาตัวให้ออกอาจสามารถเอาชนะอุปสรรค และปัญหาต่าง ๆ ได้โดยตลอด และประสบความสำเร็จ ความเจริญรุ่งเรืองต่อไปในชีวิต (พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช, 2543, หน้า 42)

3. เทคนิค กระบวนการกลุ่ม (Group Process) การอภิปรายกลุ่มย่อย (Small Group Discussion) และ การแสดงบทบาทสมมติ (Role Play)

4. เนื้อหาการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เรื่องความขยันหมั่นเพียรในการทำงานโดยใช้กระบวนการกลุ่ม การอภิปรายกลุ่มย่อย และนำเสนอโดยการแสดงบทบาทสมมติ เป็น กระบวนการที่ผู้สอนกำหนดหัวข้อเรื่องปัญหาหรือสร้างสถานการณ์ขึ้นมาให้คล้ายกับสภาพความเป็นจริงในที่นี้ คือนิทานอีสป เรื่อง มดง่ามกับจิ้งจอก แล้วให้นักเรียนสวมบทบาท หรือแสดงบทบาทนั้นตามความรู้สึกลึกซึ้ง และประสบการณ์ของนักเรียนที่คิดว่าควรจะเป็น ภายหลังของการแสดงบทบาทสมมติจะต้อง มีการอภิปรายเกี่ยวกับการแสดงออกทั้งด้านความรู้ และพฤติกรรมของผู้แสดงเพื่อการเรียนรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ (สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ, 2547 ก, หน้า 53-54)

5. กระบวนการจัดกิจกรรม

5.1 ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม

5.1.1 ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ แล้วให้นักเรียนอ่านเรื่อง มดง่ามกับจ๊กจั่น ให้นักเรียนฟังแล้วให้นักเรียนวิเคราะห์ตัวละครในนิทาน และพฤติกรรมของตัวละครที่แสดงถึงความขยันหมั่นเพียร และพฤติกรรมที่ตรงกันข้าม

5.2 ขั้นกิจกรรม

5.2.1 ครูแจกใบความรู้ที่ 3.1 นิทานอีสป เรื่อง มดง่ามกับจ๊กจั่น

5.2.2 ครูให้นักเรียนจัดกลุ่มเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 ให้อ่านนิทานอีสป เรื่อง มดง่ามกับจ๊กจั่นจากใบความรู้ แล้วช่วยกันกำหนดตัวละคร เพื่อแสดงบทบาทสมมติ ตามบทบาทในนิทานเรื่อง มดง่ามกับจ๊กจั่น ส่วนกลุ่มที่ 2 แสดงเป็นผู้ชม

5.2.3 ให้นักเรียนที่ 2 เลือกหัวหน้ากลุ่ม และเลขานุการกลุ่ม เพื่อดำเนินกิจกรรมกลุ่ม และทำการบันทึกการทำกิจกรรม

5.2.4 กลุ่มที่ 1 แสดงบทบาทสมมติ เมื่อการแสดงสิ้นสุดลง กลุ่มที่ 2 ช่วยกันวิจารณ์ และแสดงความคิดเห็น บทบาทของตัวละคร ที่มีพฤติกรรมแสดงถึงคุณลักษณะของผู้ที่มีความขยันหมั่นเพียรในการทำงาน

5.2.5 กลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ร่วมกันอภิปรายพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ของความขยันหมั่นเพียรในการทำงาน และความเกียจคร้านในการทำงาน

5.2.6 กลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ช่วยกันสรุปข้อดีของความขยันหมั่นเพียรในการทำงาน และผลเสียของความเกียจคร้านในการทำงานในใบงานที่ 3.1 โดยเลขานุการกลุ่มบันทึกเป็นข้อ ๆ

5.2.7 ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลการเรียนรู้ และสรุปหน้าชั้นเรียน 10 นาที

5.3 ขั้นสรุป

5.3.1 ครูให้นักเรียนทุกคน ร่วมกันสรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญ และความจำเป็นของการมีความขยันหมั่นเพียรในการทำงาน ช่วยกันวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาอันเกิดจากการขาดความขยันหมั่นเพียรในการทำงาน แล้วครูสรุปอีกครั้งหนึ่ง

6. สื่อการจัดกิจกรรม

6.1 ใบความรู้ที่ 3.1 นิทานอีสป เรื่อง มดง่ามกับจ๊กจั่น 40 ชุด

6.2 ใบงานที่ 3.1 เรื่อง ความขยันหมั่นเพียรในการทำงาน 40 ชุด

7. การวัดผลและประเมินผล

การวัดผล และประเมินผล ใช้การนำเสนอผลจากการระดมสมอง ช่วยกันแสดงความคิดเห็นและสรุป ควบคู่กับการสังเกตพฤติกรรม โดยพิจารณาประเด็น ดังต่อไปนี้

7.1 การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมกลุ่ม

7.2 การการแสดงความคิดเห็น ในประเด็นความสำคัญ ความจำเป็น ผลดีของความขยันหมั่นเพียรในการทำงาน ผลเสียของความเกียจคร้านในการทำงาน และแนวทางการพัฒนาความขยันหมั่นเพียรในการทำงานของตน

7.3 เมื่อประเมินแล้ว กลุ่มใดได้ผลประเมินต่ำกว่า 80 เปอร์เซนต์ ให้บันทึกแล้วสัมภาษณ์นักเรียน ถึงสาเหตุที่ไม่ผ่านเกณฑ์ในประเด็นต่าง ๆ แล้วพูดคุยทำความเข้าใจให้นักเรียนมีความเข้าใจ และเห็นความสำคัญต่อการพัฒนาตนเองด้านความขยันหมั่นเพียรในการทำงานเพื่อความเจริญก้าวหน้าในอาชีพต่อไป

ใบความรู้ที่ 3.1

นิทานอีสป เรื่อง มดง่ามกับจ๊กจั่น

ในฤดูหนาววันหนึ่ง พวกมดง่ามช่วยกันขนข้าวที่เปียกชื้นออกมาผึ่งแดด จ๊กจั่นหัวโซตัวหนึ่งผ่านมาเห็นเข้าก็ออกปากร้องขอข้าวจากพวกมดง่ามเป็นอาหาร มดง่ามตัวหนึ่งจึงว่า " ทำไมเจ้าจึงไม่สะสมอาหารไว้ในฤดูร้อนเหมือนอย่างพวกเราเล่า " จ๊กจั่นตอบอย่างหน้าด้าน ๆ ว่า " ข้าไม่มีเวลาเพราะข้ามัวแต่ฝึกร้องเพลงอยู่น่ะซี " มดง่ามทั้งหลายก็พากันหัวเราะด้วยความขบขัน แล้วมดง่ามตัวหนึ่งก็พูดว่า " ดีแล้ว ! เมื่อเจ้ามัวฝึกร้องเพลงในฤดูร้อน ฤดูหนาวนี้เจ้าก็เชิญฝึกเดินระบำไปก่อนนะ อย่าได้มาเอ่ยปากขอข้าวจากพวกเราเลย "

นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า: คนเกียจคร้านไม่คิดขวนขวายหรือสะสมไว้แต่เมื่อแรกขอมถึงคราวขาดสนได้

ใบงานที่ 3.1

ความขยันหมั่นเพียรในการทำงาน

คำชี้แจง ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายหัวข้อตามใบงานนี้เพื่อหาข้อสรุปเป็นคำตอบ

1. ความขยันหมั่นเพียรในการทำงานมีความสำคัญ และความจำเป็น ต่อการดำรงชีวิตในสังคมอย่างไร

2. ความขยันหมั่นเพียรในการทำงานมีผลดีต่อผู้ปฏิบัติอย่างไร

3. ความเกียจคร้านในการทำงานส่งผลเสียต่อผู้ปฏิบัติอย่างไร

4. นักเรียนมีแนวทางการพัฒนาความขยันหมั่นเพียรในการทำงานของตนเองอย่างไรบ้าง

แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้

พฤติกรรม (จากการตอบ คำถาม/ แสดง ความคิดเห็น) กลุ่มที่..... รายชื่อ	เข้าใจ ความหมาย ของความ ขยันหมั่น เพียรใน การทำงาน			เข้าใจ ความสำคัญและ ความจำเป็น ของความ ขยันหมั่นเพียร ในการทำงาน			รู้ผลดี ผลเสีย ของการมี และขาดความ ขยันหมั่น เพียรในการ ทำงาน			รู้แนวทางการ ปฏิบัติตนให้ เป็นผู้มีความ ขยันหมั่น เพียรในการ ทำงาน			มีเจตคติที่ดี ต่อการมีความ ขยันหมั่น เพียรในการ ทำงาน			หมายเหตุ (ระบุ สาเหตุใน กรณีที่ นักเรียนได้ คะแนน 1 คะแนน)
	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	
1.																
2.																
3.																
4.																
5.																
6.																
7.																
8.																
9.																

เกณฑ์การประเมิน

ระดับเกณฑ์

ดี

พอใช้ ปรับปรุง

ระดับคะแนน

3

2

1

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2543). รายงานการวิจัยเรื่อง รูปแบบหรือแนวการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เสริมสร้าง
คุณลักษณะ ดี เก่ง มีสุข ระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: การศาสนา.
- _____. (2544 ก). คู่มือพัฒนาคุณภาพทางอารมณ์ ศีลธรรม จริยธรรม ระดับ มัธยมศึกษา.
กรุงเทพฯ: ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ.
- _____. (2544 ข). กรอบความคิดเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่เน้นความมีวินัย
และความเป็นประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ: องค์การคำครุสภา.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2543). จอมปราชญ์นักการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ:
ซัคเซส มีเดีย.
- จับเด็กสามแสนล็กมือถือ. (2550). คม ชัด ลึก. วันที่ค้นข้อมูล 31 มกราคม 2550, เข้าถึงได้จาก
<http://www.komchadluek.net/news>
- ไฉยงผดบ.ดิเค้นคืบหลังเข้าห้ามวัยรุ่นดักกัน. (2550). เดลินิวส์. วันที่ค้นข้อมูล 31 มกราคม 2550,
เข้าถึงได้จาก <http://www.dailynews.co.th>
- ชัยวัฒน์ เหล่าสืบสกุลไทย. (2549). เพลงเพื่อการสอนและการจัดกิจกรรมนันทนาการ.
กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิสนา แคมมณี. (2545). การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม: จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ.
กรุงเทพฯ: สรรพสิน พรเพรส ซิสเต็ม.
- นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อคดีเชือดคอนักเรียนชายร่วมชั้น. (2548, 14 มิถุนายน).
ไทยรัฐ. วันที่ค้นข้อมูล 10 กันยายน 2549, เข้าถึงได้จาก www.thairath.co.th
- นักเรียนเผาโรงเรียน สาเหตุจากสอบไม่ผ่าน. (2548, 9 มิถุนายน). ไทยรัฐ. วันที่ค้นข้อมูล
15 สิงหาคม 2549, เข้าถึงได้จาก www.thairath.co.th
- นักเรียนหญิง-ชาย เซ็กซ์หมู่ ตำรวจบุกรวบควมามัน. (2549). ไทยรัฐ. วันที่ค้นข้อมูล 25 ธันวาคม
2549, เข้าถึงได้จาก <http://highlight.kapook.com/view2.php?id=5187>
- บุรชัย ศิริมหาสาร. (2540). กลั่นสามก๊ก ฉบับนักบริหาร. กรุงเทพฯ: แสงดาว.
- _____. (2546). เทคนิคการจัดการเรียนการสอน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์.
กรุงเทพฯ: บั๊ค พอยท์.
- ปริญญ ชดวรมณี. (2549). การพัฒนากิจกรรมในหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิง
วิเคราะห์ของนักเรียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาคุณวุฒิปริญญาตรี, สาขาการบริหาร
การศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2544). วาทีธรรมเพื่อการพัฒนาตน. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์.
- พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช. (2543). คำสอนพ่อ: ประมวลพระบรมราโชวาท และพระราชดำรัสเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรุงเทพฯ.
- พระมหาอุเทน ปัญญาปริทัศน์. (2546). ครูสร้างคน. กรุงเทพฯ: ธรรมดา.
- พิมพ์พันธ์ เดชกุปต์ และคณะ. (2544). แนวคิดและแนวปฏิบัติ สำหรับครุมัธยมเพื่อการปฏิรูป การศึกษา. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ม.3 ทิดถล่มอรลิ้น ถูกเพื่อนด่า. (2550). เดลินิวส์. วันที่ค้นข้อมูล 31 มกราคม 2550, เข้าถึงได้จาก <http://www.dailynews.co.th>
- ย้อนคดี "รักเกียรติ". (2547). คม ชัด ลึก. วันที่ค้นข้อมูล 31 มกราคม 2550, เข้าถึงได้จาก <http://www.komchadluek.net/news/2004/10-31/p1-15252410.html>
- วิเชียร อินทรสมพันธ์. (2546). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพการบูรณา การจริยธรรมในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับครุมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษาคุุณบัณฑิต, สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศูนย์พัฒนาจิตเฉลิมพระเกียรติ. (2546). การได้วาท. วันที่ค้นข้อมูล 10 มกราคม 2550, เข้าถึงได้จาก http://www.kondee.com/board_show_question.php?qo=371
- สาวปวช. เล่นแฮตหายตัวไร้ชะตากรรม. (2550). เดลินิวส์. วันที่ค้นข้อมูล 31 มกราคม 2550, เข้าถึงได้จาก <http://www.dailynews.co.th>
- สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย. (2544). กิจกรรมตัวอย่าง (Best practices) ประกอบการเรียนรู้ เพื่อการ อนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม โครงการรุ่งอรุณ. กรุงเทพฯ: ดิเอ็มพอเรอร์ พี กรุ๊ป.
- สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย ศูนย์การแนะแนวจังหวัดสมุทรปราการ. (2546). กิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน (กิจกรรมแนะแนว) ช่วงชั้นที่ 1-4 . ม.ป.ท.
- สมาคมโรงเรียนเอกชนจังหวัดเชียงใหม่. (2547). เอกชนร่วมรัฐ มุ่งจัดการศึกษา บูรณาการสู่ ความเป็นเลิศ. เชียงใหม่: โชตนาพรินส์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 254 . กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2547 ก). 19 วิธีจัดการเรียนรู้: เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- _____. (2547 ข). 20 วิธีจัดการเรียนรู้: เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม: การเรียนรู้โดยการ แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2547 ค). 21 วิธีจัดการเรียนรู้: เพื่อพัฒนากระบวนการคิด.

กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.

เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. (2545). *ประมวลสาระชุดวิชา การวิจัยการบริหารการศึกษา* หน่วยที่ 13– 15.

กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

เทียมเกินวัย นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จ่อยิง 2 ศพ. (2548, 15มิถุนายน). *ไทยรัฐ*.

วันที่ค้นข้อมูล 15 สิงหาคม 2549, เข้าถึงได้จาก www.thairath.co.th

อุดมพร อมรธรรม. (2549). *ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พระเจ้าอยู่หัว*. กรุงเทพฯ: แสงดาว.